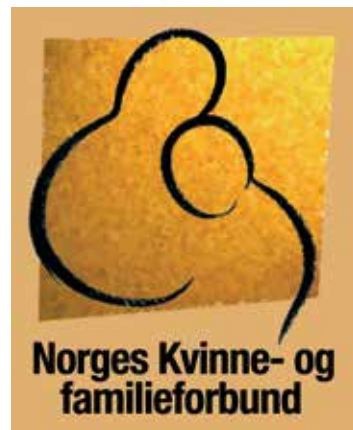

Kvinner & Familie

Nr. 2/2014

MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

TÅRNFRIDS DILEMMA

Forsidefoto: Shutterstock

Kvinner & familie

Nr. 2 2014

127 årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Søgaard Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund

Stortingsgaten 12, 0161 Oslo.

Telefon: + (47) 22 47 83 80

Telefaks: + (47) 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: NOK 150,- pr. år.

Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrine cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Wittusen&Jensen

Opplag: 4100

Redaksjonsrådet:

Lene Søgaard Gloslie:

redaktor@kvinnerogfamilie.no

Pernille Prøitz Jørgensen:

pernille@kvinnerogfamilie.no

Sonja Kjørlaus:

sonja@kvinnerogfamilie.no

Elisabeth Rusdal:

elisabeth@kvinnerogfamilie.no

Internettadresse:

www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 29. august 2014

Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser
er ikke tillatt uten etter avtale.
ISSN NR: 1891 - 7992

Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdssetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)

Associated Country Women of the world (ACWW)

KFB (Kvinner frivillige beredskap)

FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-
spørsmål

Leder

Elisabeth Rusdal

Forbundsleder

Kjære medlem!

Samfunnet har endret seg – bør ikke
likestillingspolitikken gjøre det samme?

Det begynner å bli lenge siden kvinnekampen og likestillingsdebatten virkelig preget mediebildet i landet. Kvinnekampen i 70-årene her i landet dreide seg om kvinners mulighet og rett til å kunne velge å gå ut i lønnet arbeid og sikre seg økonomisk uavhengighet. Det dreide seg også om å få delta i beslutningsprosessene og være aktive pådrivere når vedtak skulle fattes – flere kvinner inn i politikken. Her sto alle kvinneorganisasjoner samlet – vi tok kampen for valgfrihet og kvinners rettigheter. Steg for steg kom gjennomslagene. Hva har så skjedd de senere år?

Samfunnet har utviklet seg, kvinner kan velge, kvinner har sine rettigheter og muligheter. Mye gjenstår dog, men utviklingen har vært god. Men hvor ble det av valgfriheten – retten til å kunne velge? Hvor ble det av respekten for hverandre og de valg den enkelte gjør? Jeg tror vi tapte den på veien. Slik jeg ser det, så er det nå slik at en sterk kvinnegruppe har definert hva som er beste valg for alle kvinner. I mitt hode og i mange andres hoder blir dette feil. Vi respekterte de kvinner i 70-årene som fortsatt valgte hjemmet som arbeidsplass – uten lønn. I en periode var det få som valgte eller ønsket å være hjemmearbeidende for en kortere eller lengre tid. De senere år har stadig flere yngre kvinner gitt uttrykk for at de gjerne skulle valgt å være hjemmearbeidende en periode. Det mangler ikke på skremser både med tanke på familiens barns utvikling og muligheter dersom barnet ikke starter tidlig i barnehage. Videre så er det en kjensgjerning at kvinner taper ved et slikt valg i fremtiden. Det går utover pensjonen. Den nye pensjonsreformen bidro ikke til bedring av dette. I tillegg stemples man som doven og lat.

Tiden er moden for en debatt rundt selve likestillingsbegrepet. Vi trenger en ny definisjon. Vi vet at det arbeides med en ny likestillingsmelding. Vi håper og tror at man i den forbindelse tar opp bredt dette med hva likestilling er og definerer dette klarere. For sett med vårt forbunds øyne dreier det seg om mulighetene til å velge, respekt for den enkeltes valg og likeverd.

Internasjonalt kjemper vi for beskyttelse av kvinner og barn i konflikt og også når de er på flukt enten det er fra naturkatastrofer eller nettopp konflikt. Vi kjemper for at jenter skal få rett til utdanning. De siste ukers hendelser viser at det også er viktig at jentene har trygg vei til og fra skolen og mens de er på skolen. Norsk bistand støtter prosjekter som gir kvinner muligheter til utdanning. Noen ganger opplever vi nok at det er for stor fokus på at alle må ta høyere utdanning. Forbundet vårt støtter og har støttet prosjekter som sikrer kvinner en utdanning som gir mulighet for arbeid og inntekt. Ikke alltid er dette høyskole, men like ofte kan det være yrkesutdanning. Håpet er at våre myndigheter ser også dette behovet og øker tilskudd til den type bistand. For ved å sikre kvinnene inntekt, bidrar vi til likestilling og muligheter og vi gir grunnlag for økonomisk vekst og utvikling. Det gir også økt valgfrihet for den enkelte.

Om kort tid samles mange tusen nordiske kvinner til Nordisk Forum i Malmø. Der står mange og viktige kvinnespørsmål på dagsorden. Temaene skal belyses ved foredrag, aktiviteter og utstillinger. La oss håpe at denne store samlingen også gir nytt liv og ny inspirasjon til videre likestillingsarbeid.

Rundt i hele landet gjennom våre lag og medlemmer har vi ulike aktiviteter og arrangementer som gir inspirasjon, motivasjon og bidrar til felleskap og samhold blant kvinner der vi er. Gjennom slik kontakt og slike møteplasser bidrar vi også til å åpne for muligheter til debatt rundt likestillingen. Debatt må til for at vi skal få til utvikling. Her har vi alle mye å bidra med!

Så kan vi bruke sommerens ferietid til ettertanke og lade batteriene før vi tar fatt på en høst med mange aktiviteter – ikke minst landsmøtet. Jeg tar som en selvfølge at alle lag nå stiller med delegat til landsmøtet. Tenk hvilke tanker og løsninger vi kan få til om vi er bortimot 200 som samles og diskuterer.

Sammen skaper vi da framtiden!

God sommer til vi møtes!

Med vennlig hilsen Elisabeth Rusdal

Redaktør

Lene Søgaard Gloslie

Redaktør

God sommer!

Vi nærmer oss sommer, men før vi kaster oss ut i ferie, skal vi innom et tema som angår alle oss kvinner. Likestilling har blitt et fyndord, og noe som i stor grad tas for gitt. Retorikken om at kvinner kan, hvis de vil, kan gi inntrykk av at det venter en lederstilling og styreverv på alle kvinner som ønsker å gi det lille ekstra. Likestillingsidealet promoterer karrierkvinnen i fulltidsstilling, som bekymringsløst overlater sine sunne og friske barn til det offentlige omsorgsfulle barnehagehender, som deler husarbeidet med sin fulltidsarbeidende mann, og forøvrig har tid og overskudd - og økonomi - til å sunne og oppbyggelige fritidssysler.

MEN ER DET VIRKELIG SÅ ENKELT?

Linn Stalsberg, forfatteren av boken "Er jeg fri nå?" har tatt et oppgjør med dette likestillingsidealet. Som mange med henne, erfarte hun at virkeligheten med fulltidsjobb og barn ikke matchet det idealet som blir holdt opp for oss, og at tidsklemma i høyeste grad er en realitet. Som hun sier det; tidsklemma er når du allerede har valgt bort alt annet enn jobb og barn, og fortsatt ikke får dagen til å gå opp.

Stalsberg mener tiden er kommet for å stille spørsmålsteget ved systemet og ved likestillingstanken. Hun etterlyser 6-timersdagen, bevissthet rundt ideologien om likestilling og jaget etter økt forbruk på tross av at miljøet ikke lenger er bærekraftig, samt verdsetting av ulønnet husarbeid og omsorg.

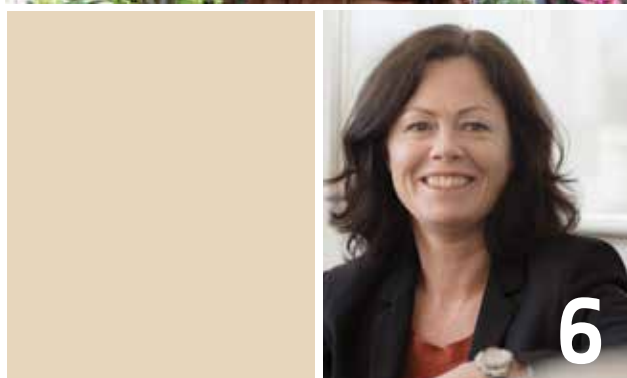
Vi har også spurt tre fremtredende kvinner, som er i en posisjon til å påvirke, om deres tanker om likestilling. Solveig Horne, Gerd Kristiansen og Kristin Skogen Lund deler sine tanker om dette temaet med oss.

Våren er tiden for årsmøter i kretsene, og du kan lese om disse under nytt fra forbundet.

Det er Kirkens Nødhjelp som har fått TV-aksjonen i år. De har som mål å skaffe tilgang til rent vann for over en million mennesker i åtte land. Vann som gjør det mulig å overleve og holde seg friske. Vi oppfordrer alle til å bidra!

 - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN. VI SES PÅ FACEBOOK!

Innhold

Smånytt	26
K&Fs Beredskapsutvalg	31
Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	32
Liste over K&Fs tillitskvinner	34

POLITIKK OG SAMFUNN

Er vi frie nå?	4
Hvor går likestillingen?	6
Sviket mot bestemorgenerasjonen	10
Women make a difference	12
ACWW - prosjektkomiteen	13
Reservasjonsordningen	14
Venstre og kontantstøtten	15

NYTT FRA FORBUNDET

Fremtidig organisering	17
Årsmøter i kretsene	27

INTERNASJONALT UTVALG

Nytt fra prosjektene	16
----------------------	----

JUS OG RETTIGHETER

Erstatning etter yrkesskade	24
-----------------------------	----

Linn Stalsberg

Er vi frie nå?

70-tallets kamp for kvinnefrigjøring handlet om mer enn retten til arbeid. Frihet, men samtidig solidaritet, omsorg for både barn og miljøet var kampsaker man samlet seg om.

TEKST OG FOTO: LENE SØGAARD GLOSLIE

I dag står vi tilsynelatende igjen med dette ene - ikke retten, men plikten til arbeid. Tidsklemma har blitt hverdagen, og samtidig en vits som føyes bort med mottoet "kvinner kan, hvis de vil". Har vi byttet bort en ufrihet med en annen?

I boken "Er jeg fri nå?" tar Linn Stalsberg et oppgjør med likestillingen i vår tid. Hun stiller de spørsmålene som har blitt skamfulle å stille i vår tid. Hva hvis jeg ikke klarer heltidsjobbing og barn i barnehage

fra tidlig morgen til sen ettermiddag? Hva hvis barnet ikke tilpasser seg så lett i barnehage og barnegråten følger meg igjennom arbeidsdagen? Hva hvis det offentlige tilbudet i form av barnehage, med konstant underbemanning, ikke er bra nok?

Tidsklemma blir ofte føyet bort som et valg man har, en prioriteringssak. Velg bort venninneskvelder og romantiske weekender, så klarer du alt!

- Tidsklemma er ikke et spørsmål om du klarer å klemme inn rødvinsskvelder og spa.

Tidsklemma er når du allerede har valgt bort alt annet enn jobb og barn, og fortsatt ikke klarer det, sier Stalsberg, som mener at tidsklemma er uttrykk for noe annet. For en samfunnsstruktur som må endres.

ET SAMFUNN MED HERSKAP OG TJENERE?

Stalsberg minner oss på at de fleste av oss har helt vanlige jobber, og ikke høyt gasjerte lederstillinger. - Vi fores med at kvinner kan - hvis de vil. Det gir en følelse av at det er lederjobber og styreverv for alle som bare vil. Men noen må gjøre de fysisk tunge jobbene også, sier Stalsberg.

Stalsberg mener det er på sin plass å stille spørsmål ved om folk i ergonomiske kontorstoler har glemt at noen tømmer søplekassen deres, og passer barna mens de gjør karriere og følger arbeidslinjen. Er

“ - Vi får høre at vi kan velge. Men ikke alle har økonomisk mulighet til å velge private løsninger som deltid.

Linn Stalsberg

det blitt slik at au pair og rengjøringshjelp hjemme har blitt løsningen for de som lykkes i vår tids likestillingsprosjekt, og at disse kvinnene som kommer hjem til rent hus og hentede barn fra barnehagen har vanskelig for å se at hverdagen kan fortone seg ganske annerledes for de som ikke har disse mulighetene? At barn, omsorg, husarbeid, kanskje lang jobbreise og fulltidsstilling for noen har blitt et regnestykke som ikke går opp? Stalsberg mener at idealet som tegnes i dag er kvinner i full jobb, med karriere og friske barn. De andre historiene er mindre tydelige. Men de er like sanne historier. Likestillingsidealet gjør oss kanskje klasseblinde, mener Stalsberg.

HVEM SETTER PREMISSENE FOR LIKESTILLINGSDEBATTEN?

- Det ligger en forventning til at man ikke skal endre seg når man får barn. Samtidig er det å få barn den største endringen i mange menneskers liv. Det er en følelsesmessig omveltning, og samtidig kanskje det første møtet med det offentlige Norge og velferdsstaten. Da kan det også være man oppdager svakheter og huller der, samtidig som man blir bevisst og takknemlig for fellesgodene våre, sier Stalsberg. Et av disse hullene kan være oppdagelsen av at heltidsjobb henger sammen med hele rettigheter. Jobber man deltid, er hjemmeverende eller frilans er det goder man rett og slett ikke får. Det er dette som er arbeidslinja.

- Vi får høre at vi kan velge. Men ikke alle har økonomisk mulighet til å velge private løsninger som deltid. Samtidig er det også god omsorg i å ha barn i barnehage

og å være i fulltidsjobb. Da sørger man jo for at familien er trygget innenfor velferdsstatens goder. Du skal ha is i magen for å velge dette vekk. Eller mye penger.

- De som velger vekk fulltidsjobben mister støtteordninger, pensjoner og rettigheter. Stalsberg mener 6-timersdagen kan løse fulltidsjaget uten at kvinner ender i ulønnet arbeid. Kvinners økonomiske selvstendighet er viktig.

FRIHET TIL Å VELGE?

- Vi blir hele tiden fortalt at vi er likestilte, men det er når vi får barn mange oppdager at vi ikke er det likevel. Men hvordan kan vi gjøre oppgjør mot noe vi selv blir fortalt at vi har valgt selv? Dagens kvinnekamp er kompleks innenfor disse rammene.

- Kvinner hører ofte at de bekymrer seg for mye. Men kan ikke bekymringer noen ganger være et varsel? Sluttes vi å bekymre oss om barnet som ikke har venner, for eksempel, hva slags samfunn får vi da? I hjemmet skal vi altså legge bort bekymringene, i arbeidslivet er det motsatt. Der skal vi legge vekt på detaljer og yte det lille ekstra.

- Det å bry seg er kjernen i å yte omsorg. Omsorg er også de "kjedelige tingene", rutiner og tålmodighet, ting som ikke har høy status i et effektivt samfunn. Man kan sette ut omsorg, profesjonalisere den, men har ikke dette også en grense? sier Stalsberg.

MINDRE FORBRUK, MER OMSORG

- Samfunnet er ikke bærekraftig lenger i forhold til miljø. Miljøbevegelsen har lenge arbeidet for å få arbeiderbevegelsen med på miljøbevegelsens betingelser. LO har nå begynt å snakke om grønne arbeidsplasser. Dette er banebrytende, og står i kontrast til politikken som føres, sier Stalsberg.

Civita har vært en normativ autoritet som har lent seg på økonomiske teorier om at alle må jobbe fullt og mer enn i dag. De har denne våren blitt utfordret på dette, også fra økonomisk hold. En rapport fra Statistisk sentralbyrå viser at det ikke nødvendigvis er slik at velferdsstaten bryter sammen om vi jobber mindre.

- Det blir tydelig at det handler om ideologi. Og at de som hevder at alle må jobbe fulltid forvalter noen gruppers interesser. Det er bra at dette ideologiske skillet blir tydeligere, og at det ikke handler om en aktør tar hevd på å være mer rasjonell og realistisk enn den andre.

Stalsberg mener gode feminister må våge å endre tanker når strukturene endrer seg. - All statistikk peker på at kvinner jobber stadig mer. Det er ingen husmortrend i Norge. Kvinner er heller ikke late når de

“ – Tidsklemma er når du allerede har valgt bort alt annet enn jobb og barn, og fortsatt ikke klarer det,

velger deltid. Vi vet faktisk ikke hva de bruker de resterende prosentene på, men vi kan mistenke at det ligger ulønnet arbeid og omsorg der.

- Når stadig flere jobber ute, hva skjer da med arbeidet i hjemmet? Ønsker vi en utvikling der vi kjøper inn stadig flere omsorgstjenester?

DET USYNLIGE HUSARBEIDET

- Vi må erkjenne at husarbeidet er en viktig del av oppdragelsen, og at husarbeid faktisk også er et arbeid som må gjøres. Faktisk utgjorde verdiskapningen i ulønnet husarbeid 645,8 milliarder kroner i 2010 i følge Statistisk sentralbyrå.

- Kvinnehistorien forsvinner først fra hukommelsen. De tradisjonelle kvinneverdiene er i ferd med å forsvinne. Som en annen feminist sa: - Det er rart hvordan alt som betydde noe da jeg var liten, som bollebakst, og å lage bursdag hjemme, har blitt fratatt all verdi.

Det usynlige husarbeidet utføres av noen, og fortsatt tar kvinner den største delen av dette arbeidet. Dette kommer i tillegg til forventningen om fulltidsjobb. Stalsberg stiller også spørsmål ved begrepet curlingforeldre. Med barn som må være mye alene etter skoletid, og som allerede i barnehagen må klare seg mye selv på grunn av underbemanning, undrer hun om dette begrepet har et sant innhold.

UBEHAGET

Stalsberg skriver i boken sin om likestillingstiltak, og at de har mye til felles med karrierelogikk. Mens familievennlig politikk kanskje handler mer om jobblogikk. Med andre ord ligger klassespørsmålet i dette spennet. Hun spør hvorfor man på autopilot skal kreve at kvinner velger det samme som menn og be dem være karriereorienterte. Hvorfor skal man sprengte glasstaket hvis alt man oppnår er kuttsår i hodet og en dundrende hodepine?

Det er på tide å stille spørsmål. Stalsberg har mange gode.

Hvor går likestillingen?

Er "alle kvinner i arbeid" svaret på likestillingsutfordringene i dag? På tross av politisk trykk på heltidsjobbing, og et system som favoriserer nettopp dette, velger allikevel mange kvinner deltidsarbeid. Vi har stilt tre kvinner som er i en posisjon der de har stor påvirkningskraft, spørsmål om likestilling, om veien videre, og om det er kvinnene som er problemet - og ikke systemet?

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSMINISTER SOLVEIG HORNE

Hvilke er de viktigste likestillingsutfordringer duser i dag - og hvorfor? Utdyp gjerne om det er en utfordring du anser som viktigst, og hvorfor.

- Vold mot kvinner er et samfunnsproblem, et kriminalitetsproblem, et folkehelseproblem og et stort likestillingsproblem. Så lenge volden mot kvinner fortsetter, kan vi ikke si at vi lever i et likestilt samfunn. Omfanget av vold mot kvinner og barn og partnerdrap, viser også at vi har likestillingsutfordringer i Norge som går på livet løs.

- Selv om Norge er kjent som et foregangsland, er det fortsatt utfordringer. Arbeidslivet er en viktig arena for å oppnå likestilling mellom kvinner og menn. Vi ser at særlig menn og gutter tar tradisjonelle utdanningsvalg og at mange kvinner jobber ufrivillig deltid. Lik lønn for likt arbeid er også en utfordring vi tar på alvor.

Hvilke løsninger og grep ser du som

viktige, i forhold til disse utfordringene, for å stake ut kursen fremover - og hva skal målene være?

- Jeg har satt i gang arbeidet med en ny likestillingsmelding. Den forrige meldingen var for lite konkret. Virkemidlene som lå i den var mer byråkrati og mer rapportering. Vi ønsker å forme vår egen likestillingspolitikk med sentrale temaer som angår kvinner og menn i dag som blant annet tiltak mot vold i nære relasjoner, lav yrkesdeltagelse blant minoritetskvinner, og på forskjeller på kvinners og menns helse.

- Regjeringen vil redusere bruken av ufrivillig deltid og jobbe for å etablere en heltidskultur i arbeidslivet. Vi vil også arbeide med å fremme utradisjonelle utdanningsvalg.

- Når det gjelder vold og overgrep vil vi prioritere forebygging. Her spiller krisesentrene en viktig rolle. Vår viktigste oppgave er å forhindre at vold og overgrep skjer.

- Det er også viktig å ha fokus på mannsperspektivet i likestillingspolitikken og planlegger et eget kapittel om det i meldingen.

Er likestilling bare et spørsmål om arbeidsliv, likelønn og pensjon, samt flere kvinner i heltidsjobber - og gjerne lederstillinger?

- Likestilling er et spørsmål om likeverd, valgfrihet, fleksibilitet, like muligheter og om kvinners rett til å være sjef i eget liv.

- Regjeringens mål er at kvinner og menn skal ha like muligheter til deltakelse og frihet til å treffe egne valg. Vår oppgave er å bygge ned hindringer som begrenser kvinner og menns valgfrihet. Egen lønnsinntekt er avgjørende for muligheten til selvforsørgelse. Det er

derfor viktig å legge til rette for en politikk som gjør det mulig å kombinere en yrkeskarriere med omsorg for barn. Likestilling for meg handler også om å få mennene på banen.

Hvordan vil du definere likestilling?

- Likestilling handler om likeverd og like muligheter. Jeg kaller meg selv en hverdagsfeminist. Hverdagsfeminisme handler blant annet om å sikre alle muligheter til deltakelse og frihet til å treffe egne valg. Også de som velger å være hjemme med barna skal respekteres. Kvinner, som menn, er opptatt av kvalitet i barnehage og skole, av gode helsetilbud og justispolitikk. Dette er punkter som står høyt oppe på regjeringens dagsorden og er viktig i debatten om hverdagsfeminismen. Det handler om saker som opptar folk i hverdagen.

Er det for stor likegyldighet i forhold til likestillingsspørsmål, særlig blant yngre kvinner - og hvordan kan dette endres?

- Feminismen og likestillingen er langt fra gått ut på dato, men den fylles stadig med nytt innhold fordi likestilling har ulik betydning for den enkelte. Norge er et likestillingsland. I 1960 hadde kun ni prosent av gifte kvinner lønnsarbeid, mens det i dag er en selvfølge at kvinner tar utdanning og jobber. Samtidig har far blitt en aktiv omsorgsperson som tilbringer mer tid med familie, barn og hjem. Kvinner tar i større grad høyere utdanning enn menn og det er flere kvinner i lederstillinger enn tidligere. Jeg tror på ingen måte at det er likegyldighet blant unge kvinner når det gjelder likestillingsspørsmål, men hva likestilling betyr for den enkelte er ulikt. Kvinner i dag har en unik mulighet til å kombinere arbeidsliv og familieliv.

Kvinner gjør fortsatt, på tross av stor grad av valgfrihet i vårt samfunn, tradisjonelle yrkesvalg, som ofte innebærer lave lønninger. Er det kvinnene eller systemet det er noe galt med? Det vil si - gitt at noen faktisk må utføre disse jobbene, hva kan vi gjøre

for å oppgradere lønninger og status til typiske kvinneyrker?

– Kjønnsskjeve utdannings- og yrkesvalg er uheldige og bidrar til å opprettholde forskjeller i lønn, karrieremuligheter, arbeidstid og arbeidsmiljø. Det bidrar også til at samfunnet ikke klarer fullt ut å ta i bruk de ressurser som menn og kvinner representerer. Vi ser at det er guttene som er mest konservative når det gjelder yrkesvalg i dag. Det er derfor et behov for en innsats med sikte på at de skal velge utradisjonelle utdanninger og karrierer for å bidra til et mindre kjønnsdelt arbeidsliv. Et kompetanseløft i typiske lavtlønnede kvinneyrker vil gi disse yrkene økt status og på lengre sikt et lønnsløft. Samtidig er det slik at det er partene i arbeidslivet som i frie forhandlinger står for lønnsfastsettelsen i Norge, så lønn er ikke noe som enkelt lar seg vedta av oss politikere.

Kontantstøtten - problem eller nødvendighet? Utdyp gjerne.

– Regjeringen ønsker begge foreldre i arbeid og samfunnsøkonomisk er det gunstig at folk jobber og betaler skatt. Men det er et verdivalg å stimulere til større valgfrihet i en småbarnsfase. Moraliserende og andres prioriteringer skaper ikke likestilling. Når foreldre ser seg tilbake vil de færreste si at de skulle jobbet mer mens barna var små.

Er hjemmearbeidende kvinner et problem for likestilling generelt eller i forhold til likestilling i arbeidslivet? Eller kan et par år hjemme i forbindelse med småbarnstiden være et gode for familien og barna - og på lengre sikt for samfunnet?

– Jeg er for valgfrihet og et fleksibelt familieliv og mener at alle skal respekteres for de valg de tar. Et par år hjemme i småbarnsfasen kan være et gode for familien og barna. Det er kanskje ikke alle barn som er klare for barnehage når de er så små. Samtidig håper jeg at kvinner og menn som tar slike valg, eller velger å arbeide deltid i småbarnsfasen eller senere i livet, er seg sine valg bevisst. For kvinner (og menn) må være klar over at lange permisjoner og utstrakt bruk av deltid har konsekvenser for lønn og pensjon.

Pappaperm - reelt likestillingsgrep som kan virke utjevne i arbeidslivet - eller ubetydelig i den sammenhengen? Er familiens rett til selv å velge viktigere -

selv om dette ofte innebærer at mor tar mesteparten av permisjonen?

– Vi ser at flere og flere menn tar ut fedrekvoten og tilbringer tid med barna sine fra de er små. Dette er positivt, men med flere valgfrie uker står nå familien fritt til å fordele dem mellom mor og far. For regjeringen er valgfrihet og fleksibilitet viktig. Hos noen kan det passe best at mor tar disse ukene, hos andre er det far og noen deler de mellom seg. Som statsministeren sier; det kan være vi bruker mer tid på å oppnå full likestilling, men vi må ha med oss noen andre verdier også. Det må for eksempel være lov for familier å gjøre verdivalg som er annerledes enn flertallets. Dessuten vinner barna på at en av foreldrene kan være hjemme i den valgfrie perioden.

Er det ønskelig med en snarlig omlegging av velferdsstaten, med tanke på fremtidige vanskeligheter med å opprettholde dagens velferdsordninger - og hvilke grep bør tas?

– Norge er et av verdens beste velferdssamfunn, og det vil alltid være utfordringer knyttet til et slikt omfattende system. Vi må likevel tørre å ta disse viktige utfordringene. Regjeringen vil gå gjennom dagens velferdsordninger for å sikre seg at det lønner seg å jobbe.

Minoritetskvinner og likestilling - hvilke utfordringer ser du, og hvilke løsninger bør vi jobbe mot?

– Det er ikke til å komme bort fra at det finnes enkelte kvinner som lever i Norge som undertrykte individer. Vi vet at flere minoritetskvinner opplever å bli tvangsgiftet, underkues og kjønnslemlestet. Dette er utfordringer vi må ta på alvor. Disse kvinnene må få mulighet til å bli integrert og delta aktivt i samfunnet. Vi legger til rette for at innvandrere og flyktninger skal lære norsk og kvalifisere seg for å delta i arbeidslivet. Det er avgjørende for likestillingen å tjene egne penger og være selvforsørgende. Det er positivt både for integreringen, og for ens egen selvfølelse, å være nyttig og bidra til fellesskapet.

LO-LEDER GERD KRISTIANSEN

Hvilke er de viktigste likestillingsutfordringer du ser i dag - og hvorfor? Utdyp gjerne om det er en utfordring du anser som viktigst, og hvorfor.

– Den viktigste likestillingsutfordringen er at det fremdeles er systematiske forskjeller mellom kvinner og menn når det gjelder arbeid, inntekt, eiendom og innflytelse. Kvinner har en svakere tilknytning til arbeidslivet enn menn, både gjennom lavere sysselsettingsrate og at de jobber mer deltid - og tar en mye større del enn menn av det ubetalte omsorgsansvaret. Eget arbeid og selvstendig inntekt er helt grunnleggende for likestilling. En annen stor utfordring er det kjønnsdelte arbeidsmarkedet. På videregående skole er det en rekke linjer der det nesten bare er elever av ett kjønn. Men det er jo ingen grunn til at ikke gutter skal være gode helsefagarbeidere eller barne- og ungdomsarbeidere! Eller at ikke jenter kan være malere eller elektrikere! Det kjønnsdelte arbeidslivet er et tegn på at kjønnsrollemønstrene legger for store begrensninger på ungdommenes valgfrihet. I tillegg må jeg nevne vold mot kvinner. Heldigvis har dette fått økende oppmerksomhet i samfunnsdebatten og fra politikere. Men rekken av tragiske saker viser at dette er et område vi aldri må slutte å engasjere oss i.

Hvilke løsninger og grep ser du som viktige, i forhold til disse utfordringene, for å stake ut kursen fremover - og hva skal målene være?

– Den viktigste årsaken til at kvinner har lavere inntekter og svakere pensjonsrettigheter enn menn, er at

langt flere kvinner jobber deltid. Målet må være at det blir like vanlig for kvinner som for menn å jobbe heltid. Da må vi samtidig sikre et godt og trygt arbeidsliv – med faste stillinger og ordninger som gjør det mulig å kombinere arbeid og omsorg for familiemedlemmer. Heltidskulturer er også en nøkkel for å redusere kjønnsdelingen i arbeidslivet. Det er i dag godt dokumentert at deltid er aller vanligst i kvinne­dominerte yrker og på kvinne­dominerte arbeidsplasser. Skal vi greie å rekruttere menn hit må vi tilby dem heltidsjobb!

Er likestilling bare et spørsmål om arbeidsliv, likelønn og pensjon, samt flere kvinner i heltidsjobber - og gjerne lederstillinger?

– Nei – det er det ikke. Likestilling i arbeidslivet henger sammen med likestilling hjemme – både når det gjelder omsorg for barn, omsorg for andre familiemedlemmer og husarbeidet. Men dette kommer ikke av seg selv! Derfor er blant annet fedrekvoten så utrolig viktig – fordi den får fedre og menn til å ta økt ansvar for også det ubetalte omsorgsansvaret. Når fedre tar større ansvar i barnas første leveår, tar de også mer ansvar ettersom barna vokser til.

Hvordan vil du definere likestilling?

– Like rettigheter og muligheter til utdanning, arbeid, inntekt, velferd og innflytelse.

Er det for stor likegyldighet i forhold til likestillingsspørsmål, særlig blant yngre kvinner - og hvordan kan dette endres?

– Jeg vil ikke si det helt - ikke entydig i alle fall. I debatten om reservasjonsretten så vi jo et stort engasjement - også blant unge jenter – det så vi blant annet på 8. mars! Men samtidig er det nok mange som føler seg helt likestilt - fram til de får barn.

Kvinner gjør fortsatt, på tross av stor grad av valgfrihet i vårt samfunn, tradisjonelle yrkesvalg, som ofte innebærer lave lønninger. Er det kvinnene eller systemet det er noe galt med? Det

vil si - gitt at noen faktisk må utføre disse jobbene, hva kan vi gjøre for å oppgradere lønninger og status til typiske kvinneyrker?

– For det første: Vi trenger kvinner som velger jobber i helse- og omsorgssektoren, i utdanningssektoren i handel og service - alle typiske kvinneyrker. Og vi trenger menn i disse jobbene! Noen av jobbene her er lavtlønnede - men slett ikke alle! Det er viktig å minne om at Norge i internasjonal sammenheng har svært små lønnsforskjeller. Gjennom systemet vi har for lønnsfastsettelse - der mye bestemmes i de sentrale oppgjørene og med sterk koordinering av de ulike oppgjørene, sørger vi både for at arbeidsfolk får sin del av "kaka" og alle de ulike gruppene får omtrent samme prosentvise lønnsøkning.

– Når det gjelder likelønn har LO prioritert å se dette i forbindelse med nettopp lavlønn - og det har gitt resultater. Analyser av lønnsstatistikk viser at det er i toppen, blant de høyest lønte, at lønnsforskjellene mellom kvinner og menn øker mest. Forskjellene her drar opp de gjennomsnittlige lønnsforskjellene mellom kvinner og menn.

Kontantstøtten - problem eller nødvendighet? Utdyp gjerne.

–Kontantstøtten er et problem! Den subsidierer foreldre som velger ikke å ha barn i barnehage. Det er flere av de som velger det, enten det er av økonomiske eller andre årsaker, som er blant de som mest kunne trengt det opplæringstilbudet som gis i barnehage. LO mener kontantstøtten må avvikles.

Er hjemmearbeidende kvinner et problem for likestilling generelt eller i forhold til likestilling i arbeidslivet? Eller kan et par år hjemme i forbindelse med småbarnstiden være et gode for familien og barna - og på lengre sikt for samfunnet?

– Det er et forsvinnende mindretall som i dag er hjemmearbeidende. De aller fleste velger en tilknytning til arbeidslivet og

det et bra - både for likestillingen og den enkelte. Et par år hjemme kan være bra, men da vil jeg oppfordre folk til å dele tiden mellom seg - og å dele de ubetalte omsorgs- og husarbeidsoppgavene! Så er det viktig å være klar over at jo lengre man er ute av arbeidslivet, jo vanskeligere kan det være å komme tilbake.

Pappaperm - reelt likestillingsgrep som kan virke utjevnende i arbeidslivet - eller ubetydelig i den sammenhengen? Er familiens rett til selv å velge viktigere - selv om dette ofte innebærer at mor tar mesteparten av permisjonen?

– Pappaperm er et av de aller viktigste likestillingsgrepene vi har! Det unike med pappapermen er at den mobiliserer fedre til å ta mer ansvar hjemme, samtidig som den gir fedre mer tid med barna. Nå viser ny forskning fra SSB at fedres bruker betydelig mindre tid på jobb i de første årene i barnas liv. Det er jo kjempebra! Og det viser at kombinasjonen full barnehagedekning og pappaperm er kjempebra likestillingspolitikk! Derfor er det utrolig synd at regjeringspartiene, KrF og Venstre nå kutter.

Er det ønskelig med en snarlig omlegging av velferdsstaten, med tanke på fremtidige vanskeligheter med å opprettholde dagens velferdsordninger - og hvilke grep bør tas?

– Stort spørsmål!! Slett ikke; hovedtrekkene er nødvendige for et arbeidsliv som er høyproduktivt og omstillingsdyktig. Det gjør det mulig for arbeidsgiverne å investere i sine ansatte når staten tar sin del av regningen, samtidig som de ansatte sikres når jobber legges ned og nye oppstår. Foran revidert nasjonalbudsjett og høstens statsbudsjett er LO mest opptatt av å fremme flere i jobb og ikke å senke skattene. Det vil gi økte forskjeller og mindre penger til å finansiere velferdsstaten. De store utgiftene på statsbudsjettet går til velferdsordninger, investeringer og tjenester som folk ønsker og trenger: til pensjon og trygder, lønn ved sykdom, veier, sykehus og kommunale helsetjenester, eldreomsorg, barnevern, forsvar, kultur. Vi vil trenge nye reformer innenfor det offentlige og i

ulike ordninger for omfordeling. Nå er LO opptatt av å styrke tillit og fagligheten i offentlige tjenester. Men noen storreform for nærmest å avvikle offentlig sektor trenger vi absolutt ikke!

Minoritetskvinner og likestilling - hvilke utfordringer ser du, og hvilke løsninger bør vi jobbe mot?

Minoritetskvinner utgjør en stor ressurs i det norske samfunnet! Samtidig er de blant de mer sårbare i samfunnet og i arbeidslivet. Minoritetskvinner kan bli dobbelt diskriminert - både på grunn av minoritetsbakgrunn og på grunn av kjønn. Økt deltakelse i arbeids- og samfunnsliv er en nøkkel til integrering. Norskopplæring er viktig, og rimelig barnehageplass, herunder ordninger med gratis kjernetid i barnehage i områder der det bor mange innvandrersfamilier og der det er språkutfordringer.

NHO-LEDER KRISTIN SKOGEN LUND

Foto: Berit Roald

Hvilke er de viktigste likestillingsutfordringer du ser i dag - og hvorfor?

- Det er en stor utfordring at arbeidsmarkedet i Norge er så kjønnsdelt. Kvinner jobber systematisk i andre bransjer og yrker enn menn, og de jobber mye oftere deltid. Dette er en utfordring for samfunnet, som trenger arbeidskraft, og det er synd for kvinnene som da ikke får den samme læring og utvikling i arbeidslivet som menn. Som leder i NHO er jeg opptatt av at næringslivet skal ha

god tilgang på kompetent arbeidskraft. I dag tar flere jenter enn gutter høyere utdanning. Samtidig synker kvinneandelen i privat sektor. NHO skulle gjerne sett at enda flere av disse dyktige kvinnene valgte en karriere i det private, og at flere kvinner valgte å jobbe fulltid.

Hvilke løsninger og grep ser du som viktige, i forhold til disse utfordringene, for å stake ut kursen fremover - og hva skal målene være?

- NHO tar tak i den lave kvinneandelen i privat sektor på flere måter. Vi har nylig firedoblet vår egen kvinnesatsing gjennom lederutviklingsprogrammet Female Future. I tillegg har vi en god dialog med medlemmene våre om hvordan de kan rekruttere og beholde flere kvinner i privat sektor. Fra politikerne ønsker vi oss en likestillingspolitikk som treffer arbeidslivets behov: En større del av foreldrepermisjonen bør reserveres far, kontantstøtten bør fjernes, og utdanningssystemet bør i større grad oppfordre ungdom til å velge utradisjonelt.

Kontantstøtten - problem eller nødvendighet? Utdyp gjerne.

- NHO ønsker å fjerne hele kontantstøtteordningen. Her er vi på linje med blant annet LO. Vi vet at mange kvinner som mottar kontantstøtte fortsetter å jobbe redusert, lenge etter at stønadperioden er over. Dermed blir de hengende etter i karriereutviklingen. NHO mener at familiepolitikken bør legge til rette for at både menn og kvinner kan kombinere arbeid med familieliv, heller enn å belønne kvinnene for å holde seg borte fra arbeidsplassen.

Er hjemmearbeidende kvinner et problem for likestilling generelt eller i forhold til likestilling i arbeidslivet? Eller kan et par år hjemme i forbindelse med småbarnstiden være et gode for familien og barna - og på lengre sikt for samfunnet?

- Næringslivet trenger de beste kreftene som finnes. I dag tar flere jenter enn gutter høyere utdanning og skaffer

seg kompetanse som våre bedrifter trenger. Men vi vet at karriereløpene til menn og kvinner blir forskjellige når de får barn. Flere kvinner tar lange permisjoner, jobber deltid, og velger bort lederansvar. Det er ikke alltid negativt at småbarnsforeldre tar ekstra tid hjemme, men en slik skjevdeling er negativt for likestillingen i arbeidslivet.

Pappaperm - reelt likestillingsgrep som kan virke utjevnende i arbeidslivet - eller ubetydelig i den sammenhengen? Er familiens rett til selv å velge viktigere - selv om dette ofte innebærer at mor tar mesteparten av permisjonen?

- NHO setter valgfrihet høyt, men samtidig ser vi at innretningen av familiepolitikken er så viktig for yrkesdeltagelse, karriere- og lønnsutvikling. Da mener vi det er riktig at det settes kriterier for ordningen med foreldrepermisjon. Ordningen er en av flere velferdsordninger finansiert av fellesskapet som skal gjøre det enklere å kombinere foreldrerollen med det å være i jobb. Da er det viktig og rimelig at måten vi organiserer permisjonen på, støtter opp under et så viktig samfunns mål som likestilling i arbeidslivet.

NHO frykter at vi kan få et tilbakeslag for kvinners stilling i arbeidslivet dersom det igjen blir slik at bare mødrene skal ha lange fravær fra jobb når de får barn, mens fedrene bygger karriere. Vi ser at fedrekvoten har hatt en positiv effekt på likestillingen i arbeidslivet. Flere kvinner tar lederansvar, og færre småbarnsmødre jobber deltid nå enn før. Det ville være svært dumt å reversere en så positiv utvikling.

Minoritetskvinner og likestilling - hvilke utfordringer ser du, og hvilke løsninger bør vi jobbe mot?

- NHO mener det er viktig at vi utnytter alle talentene og ressursene som bor i befolkningen, og det gjelder selvfølgelig også personer med minoritetsbakgrunn. Vi har et eget talentutviklingsprogram for innvandrere, NHO Global Future. Gjennom Global Future ønsker NHO å sikre våre bedrifter tilgang på høyt kvalifiserte medarbeidere. I tillegg bidrar programmet til å styrke mangfoldet i næringslivet.

Sviket mot bestemorgenerasjonen

Det ble stilt andre krav til bestemorgenerasjon. Husmoridealet, der kvinnen tok hånd om hus, hjem og barn, muliggjorde en annen samfunnsordning, der mannen jobbet ute, og opparbeidet seg rettigheter.

AV LENE SØGAARD GLOSLIE

Foto: shutterstock

Rettigheter som var tiltenkt dem begge.

"Gullenkene" betaler i dag dyrt for omlegging av pensjonssystemet, som skulle være der og ivareta de

"Gullenkene" skulle etter regler på opptjeningstidspunktet få ta del i mannens opparbeidede

pensjonsrettigheter, men

mistet med et

pennestrøk sin

opptjente pensjon

gjennom en endring

av lov om Statens

pensjonskasse (SPK),

med tilbakevirkende

kraft. Kvinnene rammes

fordi de var under 45 år på

skilsmissetidspunktet.

Aud Kalvenes var en av kvinnene som etter et langt liv med omsorgsarbeid, og i god tro etter eksmannens død, søkte etterlattepensjon. Hun fikk avslag, med beskjed om at loven var endret. Det skulle ta fire år før hun fikk omgjort vedtaket.

- Perioden 1998 - 2002 var en urolig tid i vårt demokrati. Jeg måtte ta opp saken fra begynnelsen av flere ganger. Med god hjelp fra forbundet, og forbundsleder Elisabeth Rusdal, fikk jeg omsider gjennomslag for at jeg skulle få min opparbeidede etterlattepensjon.

Men det var først etter lange runder i media, og mange møter med de politiske partier. Omgjøringen i Kalvenes sitt tilfelle har ikke fått betydning for andre kvinner. Hver enkelt må søke etterlattepensjon, og kravet for å få det innvilget er at de må ha mottatt bidrag fra skilsmissen til mannens død.

LOV MED TILBAKEVIRKENDE KRAFT

"Gullenkene" blir benevnt slik fordi de gjennom sine ektemenns opptjening

fra før 1.10.1976 allerede har en konstitusjonell særrettighet til enkepensjon. Dette er bekreftet av Eftadomstolen i 2007. Spørsmålet er om det ikke er grunnlovsstridig å frata noen deres allerede grunnlovsvernede særrett gjennom en ny og tilbakevirkende lov.

Da Stortinget av 2001-2002 ble gjort oppmerksomme på den tilbakevirkningen som hadde skjedd i Folketrygdloven, ønsket et samlet Storting å utbedre en urettferdighet. Dette resulterte i en lovendring av 2. mai 2002 for de kvinner som hadde mottatt bidrag av sin eksmann etter skilsmissen og fram til hans død.

- Ikke alle ønsket å gå rettens vei for å få bidrag etter skilsmisse. Mennene ville at alt skulle gå til deres nye koner, og kvinner fikk gjerne høre at de måtte ta ansvar for det de hadde gjort. Selv om det i mange tilfeller var mannen som hadde tatt ut skilsmisse. Lite visste vel de at loven skulle endres på et senere tidspunkt, slik at de ville miste opparbeidede rettigheter, som familien som en enhet hadde betalt for.

ANDRE SAMFUNNSFORHOLD

For kvinner som nå tilhører bestemorgenerasjonen, ble rett til enkepensjon ansett som et vederlag for deres ubetalte innsats for å måtte være hjemmearbeidende med barn under helt andre samfunnsforhold og kjønnsrollemønstre enn nå. I dag muliggjør lønnede ansatte i barnehager og skolefritidsordninger et annet kjønnsrollemønster enn tidligere. Uten våre bestemødres innsats som hjemmearbeidende med barn under helt andre samfunnsforhold enn nå, hadde Norge stoppet.

Innspill budsjett 2015 på frivillighetsområdet

I dag bruker staten ca. 36,5 milliarder i subsidier til tilsyn av, og omsorg for barn i barnehager og skolefritidsordninger. Å innvilge de omlag 200 "gullenkene" som er rammet av tilbakevirkningen deres ervervede enkepensjon, dreier seg om ca. 4,5 millioner i noen få år framover. Dette beløpet er uten betydning for staten, mens enkepensjonen er av stor betydning for den enkelte kvinne.

DISKRIMINERING

Ordnings med enkepensjon skulle nettopp ivareta denne bestemorgenerasjonens kvinner.

Imidlertid var det norske menn som vant en særrett til "enkepensjon" gjennom en dom i Eftadomstolen i 2007. Dermed fikk menn en utilsiktet rettighet de aldri hverken var tiltenkt, har opparbeidet seg i forhold til intensjonen, eller som det er betalt premie i forhold til.

Når noen kvinner samtidig har blitt fratatt den samme rettigheten innen samme pensjonskasse, som de allerede har opparbeidet seg gjennom sin innsats som hjemmearbeidende med barn, som det er betalt premie i forhold til i årevis av familien som enhet, og når rettigheten til enkepensjon var å anse som et forutberegnelig vederlag/etterlønn for en innsats samfunnet ikke kunne vært foruten, og i den hensikt å fremme større økonomisk likestilling mellom kjønnene ut fra den eksisterende ulike situasjonen mellom kvinner og menn, dreier dette seg om kjønnsdiskriminering.

Eftadomstolen slo også fast i 2007 at "enkepensjon" er lønn. Opptjent lønn er eiendom.

Det ble allerede skapt stor forskjell mellom kjønnene av samme generasjon med rettigheter innen samme pensjonskasse gjennom lovendringen med tilbakevirkning i Lov om SPK av 4. juli 1991. Gjennom at enkemennene vant en særrett til "enkepensjon" gjennom kjennelsen i Eftadomstolen i 2007, har den tidligere forskjellen av 1991 mellom menn og skilte kvinner av samme generasjon med rettigheter innen samme pensjonskasse nå økt til et gap.

AV FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL

Kulturfraksjonen i Arbeiderpartiets Stortingsgruppe inviterte i mars en del frivillige organisasjoner til å komme med innspill til budsjett 2015 innenfor frivillig sektor. 54 organisasjoner deltok i det to timer lange møtet. Lang taletid ble det ikke på hver enkelt. Forbundsleder deltok på forbundets vegne. Det er alltid mye man gjerne skulle si, men dette var de innspill forbundsleder overleverte på vegne av forbundet.

VILKÅR FOR FRIVILLIGHETEN

Vi er klar over at frivilligheten i Norge er mangeartet fra de med store administrasjoner og mange medlemmer til de med liten eller ingen administrasjon og få eller mange medlemmer. Det ser vi byr på utfordringer. Men noen ting mener vi likevel man lett kan enes om. Det er:

FORUTSIGBARE RAMMER

Her tenker vi på dette med driftstilskudd. Tilskuddene innenfor vår gruppe er ganske lav i forhold til både medlemsstall og det arbeid som drives. Vi mottar litt over 200.000 kroner i driftstilskudd. Dette er basert på medlemsstall.

Vi har muligheten til å søke aktivitetstilskudd. Ofte er slike tilskudd basert på hvilke temaer/områder regjeringen vil skal prioriteres. Dette gir ikke alltid forutsigbarhet.

Frivillige organisasjoner er demokratisk oppbygget. Beslutninger tas i landsmøter/årsmøter. Ikke alle har dette årlig. Det betyr at aktivitet ikke alltid kan tilpasses de områder som regjeringen vil prioritere. Noen aktiviteter – som barnehagedrift – er ikke justerbar. Tilskudd til barnehagen dekkes via ordinære tilskudd. Men laget som eier mottar ikke tilskudd for sin virksomhet. Det er lagets tillitsvalgte som forvalter arbeidsgiveransvaret. Dersom ikke laget har midler til å eksistere, ja så legges barnehagen ned.

Sentralledd i organisasjonene betyr mye for skoloring og støtte og bistand til den lokale aktiviteten. Dersom dette leddet ikke har økonomiske rammer til dette, ja så opphører virksomheten.

ENDRINGER I ØKONOMISKE RAMMEVILKÅR

Vi har med ulike mellomrom opplevd endringer som har hatt stor betydning for den økonomiske situasjonen for frivillige organisasjoner. Innføring av moms på tjenester er et eksempel. Et annet er bladportoøkninger.

Vi fikk momskompensasjonsordningen. Det

tok bare så veldig lang tid før kompensasjonen steg, slik at det ble en stor belastning for mange av oss. Bladportoøkningen er nok et eksempel. Her er det mulig å lage unntak for frivilligheten eller gi oss en kompensasjonsordning.

ULIKE HOLDNINGER – ULIKE REGLER

Flere av organisasjonene kan forholde seg til flere departement. Det betyr ulike regler for tilskudd, ulike søknadsprosedyrer, etc. Vi skulle ønske oss ett departement, en søknadsprosedyre. Videre skulle vi ønske oss raskere tilbakemelding på søknader.

Hadde vi fått ensartede rapporteringer – ja da hadde verden også vært bedre.

KOMPETANSE

Det å ha frivillig verv medfører at den enkelte tilegner seg en kompetanse. Vi skulle ønske at forholdene ble lagt bedre til rette for og at den frivillige innsatsen ble bedre verdsatt.

FRIVILLIGHETEN I FREMTIDEN

Vi ser i stadig økende grad at offentlige instanser satser på at flere og flere oppgaver skal løses av de frivillige. I dag og i morgen må vi kanskje stille oss spørsmålet – hvem er de frivillige? For parallelt med at det er økende behov for frivillig innsats for å løse enkelte oppgaver det offentlige tidligere utførte, er forholdene slik:

- Flere og flere er i arbeid – og arbeider heltid
 - Foreldres innsats i barnehage og skoledrift er økende
 - Familiene må ta større del av omsorgen for pleietrengende eldre og/eller funksjonshemmede
 - Frivillige skal drive eldresentrene i kommunene
- Da blir vårt spørsmål – hvem er alle disse frivillige hendene? Hvilken arbeidsgiver – annet enn kanskje det offentlige – vil ha ansatte som har en betydelig mengde frivillig innsats ved siden av jobben?

KONKLUSJON

Vi tror at økt tilskudd til ordinær drift til organisasjonenes sentrale ledd er viktig. Innføre lokale tilskudd til frivillige organisasjoner uten at de pålegges andre oppgaver enn det de allerede utfører. Momsfritak for frivillige organisasjoner – da slipper man byråkratiet. Redusert bladporto for frivillige organisasjoner. Ett departement å forholde seg til. Ensartet søknadsprosedyre.

Women make a difference!

Om lag 90 kvinner, og nokre få menn, var samla til europeisk kvinnekonferanse i Bergen. Hovedtyngda var frå engelsktalande land i Europa, men også Sør-Afrika, Canada og Australia var representert.

Ruth Shanks hilser konferansen. Fra venstre Europapresident Valerie Stevens og forbundsleder Elisabeth Rusdal.

Daglig leder Gro Lindstad fra FOKUS holder sitt foredrag.

AV FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL OG ELDBJØRG GUNNARSON
ACWW EUROPAKONFERANSE,
BERGEN 1. – 4. MAI 2014.

Forbundsleiar Elisabeth Rusdal ynskte velkomen til Norge og Norges Kvinne- og familieforbund, som set stor pris på å få tildelt arrangøransvaret for konferansen.

Statsråd Solveig Horne frå Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet helsa konferansen. Kvinner gjer verkeleg ein forskjell! Ho summerte opp utviklinga i Norge sidan kvinnene fekk stemmerett i 1913, og "skryteliste" med blant anna arbeidsdeltaking, barnehagar og likestilling. Vold i nære relasjonar er eit viktig tema også no, her må kvinnene også mobilisera mennene. Familien er basis for samfunnet, og er mest kapabel til å velja kva som er best for sin familie. Stå saman for å utdanna og sjølvstendigjgjer jenter over heile verda!

Europa-president Valerie Stevens opna konferansen. Det var til stades grupper frå 27 land (NB: England, Skottland, Wales, Nord-Irland er rekna som eigne land). Særleg flott at fleire land frå tidlegare Aust-Europa var representert. ACWW er ein stor familie som deler dei same verdiane med utdanning, status heime og i arbeid, kvinners situasjon – og ikkje minst borna. Her kan vi gjera ein

forskjell mellom godt og vondt! Vi er no i den "heldige" delen av Europa, korleis kan vi hjelpe dei andre?

Korleis kan vi marknedsføra ACWW? Vi er ikkje berre medlemmer i våre lokale og landsdekkjande organisasjonar, men også i ein viktig verdsorganisasjon. Vi må støtta prosjekter, utvikla søsterskap med andre, fortelja om det vi gjer. Bli gjerne personleg medlem!

Kultur vart det og plass til; barne- og ungdomsgruppa i Bergen ungdomslag Ervingen hadde ei fin framsyning med ulike norske dansar. Moro å sjå småfolk med intens konsentrasjon sparka hatten av i hallingdansen!

Elles helsa Verdenspresident Ruth Shanks forsamlinga: ACWW er ein viktig organisasjon. Utfordringane er store, vi må lytta til politiske ynskje om utviklinga i verda. Organisasjonen må endrast, innan- og utanfrå. Fortell om, og bruk ACWW, gjennom ACWW kan vi få våre meiningar til topps i FN!

Andre helsingar kom frå England og Wales, Canada og Nederland.

Eit hovedtema på konferansen var kvinne – ein framand i eit nytt land". Christine Andreassen frå organisasjonskomiteen tok opp utfordringar med å vera innvandrar i Norge. Viktig å bli kjent med samfunnet, det er mange sosiale barrierer her i landet. Ca 30% innvandrarar i Norge, og 15% av dei kjem frå Asia/Afrika, og det er dei som er mest synlege!

Shahnaz Amin Haaq (SIM kulturmestringssenter i Åsane) snakka om Kvinner fellesskapet ligg bak forskjellane". I eit engasjerande foredrag tok ho opp uttrykka bikulturell, multikulturell og interkulturell. Det er lite fokus på utfordringane til majoriteten, mykje på utfordringane med innvandrane og lite på dei ressursane innvandrane har med seg. Utfordringa er å vera eller ikkje vera ein del av samfunnet. Hugs at også ei immigrantkvinne er kvinne først, deretter innvandrar/muslim, etc. Ho er ukjent i systemet, og kjem gjerne frå land der ei kvinne ikkje er ein sjølvstendig person. Gje ei hand til innvandrarkvinnene og hjelp henne inn i Norge i 2014!

Fredag morgon held Ingunn Birkeland, tidlegare prosjektleiar for ACWWs FN-komite og æresmedlem i K&F, foredrag om ACWW gjennom tidene, og spesielt om det arbeidet som vert gjort for å påverka verdsopolitikken gjennom FN. Hovedformålet er å styrkja kvinners rettar gjennom å redusera barrierer mot utdanning, økonomisk og politisk deltaking, slik at alle kvinner får eit betre liv.

I strålende solskinn drog deltakarane til Trolldaugen, Fantoft og Bryggen. Med flinke guidar i bussane fekk alle læra litt om Edvard Grieg, dagens Bergen og historie. Ein del rakk også ein tur til Fløyen, og mange rusla rundt i smitt og smau i pausar. Andre tok ei turistreise før eller etter konferansen for å sjå meir av landet når dei først hadde teke turen hit.

Laurdag var det ACWW-dag. Referat frå forrige Europamøte under verdenskongressen i India i 2013 vart gjennomgått og godkjent, dei ulike komiteane refererte om arbeid utført og utfordringar møtt.

Fire resolusjonar vart tekne opp til votering:

Viktig å sikra fornybar energi. Forslag frå England. Vedteke med stort fleirtal.

Stopp reklame for fruktose som helsesikker. Forslag frå Nederland, vedteke.

Nødvendig regulering av gullproduksjonen, miljøkonsekvensar. Forslag frå Nederland. Vedteke.

Inkluder kjønnspektivet i miljøarbeidet, spesielt i bygder og jordbruk. Forslag frå Nederland. Blei vedteke etter nokre omformuleringar.

Resolusjonane skal no sendast vidare til ACWWs verdenskongress, som skal haldast i Storbritannia i august 2016.

Det siste foredraget, som verkeleg greip deltakarane, var ved dagleg leiar i Fokus Gro Lindstad, som tok opp konferansetemaet i eit internasjonalt perspektiv. Gjennom fakta og historiar fra ulike delar av verda synleggjorde Gro at kvinner utgjer ein forskjell, at dei kan og må få bidra og ikkje minst at det handlar om å stå sammen og støtta kvarandre. Der kvinner deltek, vert det skapt vekst i økonomien. Verdenspresident Ruth Shanks frå Australia avslutta med å peika på betydninga av at vi alle i ACWW kommuniserer med kvarandre. ACWWs nettsider vert no hyppig oppdatert etter omleggingen. Ho oppfordra også alle til å følgja ACWW på Facebook. Valerie Stevens avslutta konferansen med å takka K&F for vel gjennomført konferanse og alle deltakarane for deira engasjement, og håpa å sjå mange i 2016 på verdenskongressen. Neste Europakongress skal haldast i 2017, men kvar er ikkje avklart.

Prosjektkomiteen ACWW med de to sekretærene til høyre.

ACWW – PROSJEKTKOMITEEN FOR 2013 – 2016

AV ANNE MARIT HOVSTAD

Den nyvalgte prosjektkomiteen i ACWW hadde sitt første møte i Mary Sumners House i London 5. og 6.mars. Dette var mitt første møte som leder av komiteen og jeg var veldig spent. Etter verdenskongressen i India høsten 2013 har det vært full fart med oppgaver for komiteen. ACWW får i gjennomsnitt tilsendt 300 søknader om støtte hvert år. Sekretærene i London siler ut de som anses som useriøse, resten er det opp til leder av komiteen å velge ut for sakslisten til komiteen. Til møtet i mars 2014 var det 14 søknader fra medlemmer og 6 søknader fra ikke-medlemmer som var oppe til vurdering.

ACWW skal gjennomgå strategier og policy for perioden 2013 - 2016 og det ble besluttet å holde komitémøtet over to dager med innlagt workshop relatert til punktene på sakslisten. Prosjektsekretærene og ACWW sentralt hadde lagt ned et stort arbeid i forberedelsene. Da møtet ble avsluttet hadde samtlige komitémedlemmer blitt tildelt oppgaver frem mot neste møte som skal være i oktober. En fin måte å jobbe på, alle deltar!

Som leder av en ACWW-komite er en også styremedlem i ACWW. Dette ble avholdt 11.-13.mars. Medlemmer av ACWW's styre er Verdenspresidenten, visepresidenten, kasserer, sekretær samt alle områdepresidenter og komitéledere. Workshoper relatert til sakslisten var også lagt inn på disse dagene. Veldig lærerikt og spennende! Mange dyktige damer! Styremøter i ACWW avholdes en gang per år. Jeg vil anbefale dere ute i kretser og lag å gå inn på ACWW's nettsider som har adresse: www.acww@org.uk. Her vil dere finne masse informasjon om vår verdensorganisasjon.

Reservasjonsordningen

– det handlet om mer enn spørsmålet om abort

Debatten raste i uker rundt spørsmålet om forslag til reservasjonsrett for fastleger. Forbundet fikk forslaget til uttalelse og leverte sitt syn. Vi har i ettertid mottatt synspunkter og kommentarer fra medlemmer.

AV FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL

Derfor vil vi forsøke å klargjøre hva vi har som grunnholdning i denne saken. Og la en ting være helt klart – forbundet har ikke uttalt seg om abort og vi har ikke endret syn i abortspørsmålet. Der ligger vedtaket fast om at spørsmål om abort er en privatsak som den enkelte kvinne må ta stilling til selv.

Slik vi ser det dreier dette seg om adskillig mer enn abort. Forslaget om reservasjonsordningen er også en debatt om retten til å nekte å utføre arbeidsoppgaver og om muligheten for et likeverdig helsetilbud landet rundt. Det dreier seg om staten skal overlate de vanskelige spørsmålene til andre og ikke ta ansvar. Dette er alvorlig.

Det er ikke på noen måte akseptabelt at en leges oppfatning av ulike spørsmål skal kunne hindre kvinner tilgang til en likeverdig og forutsigbar førstelinjetjeneste innen den offentlige helsetjenesten.

Det er ansvarsfraskrivelse når regjeringen overlater spørsmålet om en fastlege som benytter seg av en eventuell reservasjonsordning skal få avtale med kommunen eller ei. Vi bor i et land der ikke alle har like god legedekning som i de

store byene. Vi har et land der det kan være lange avstander. Hvor lang reisetid mener regjeringen kvinner skal ha for å få den helsehjelp hun søker. Regjeringens forslag vil derfor ramme kvinner i distriktene og småkommunene sterkere enn i andre deler av landet.

Norges Kvinne- og familieforbund ser på dette forslaget på generelt grunnlag, uavhengig av syn på abort. Vi ser på forslaget som et første steg for at leger skal kunne reservere seg for oppgaver. Vi er klar over at forslaget denne gang dreier seg om henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter. Vår erfaring er at der men åpner for noe, så vil grensene stadig utvides til å omfatte mer og mer.

Vi frykter at dette også kan skje for fastlegeordningen, og kan ikke akseptere dette.

Nå er forslaget trukket og nytt forslag er ventet i juni. Denne gangen blir det trolig kort høringsfrist. Så har du synspunkter rundt dette, så send oss gjerne noen ord. Da kan vi samle synspunktene og eventuelt ta det med dersom vi igjen skal uttale oss. Men dreier forslaget seg kun om abort – vel da kommer vi ikke til å uttale oss.

Foto: shutterstock

Venstre og kontantstøtten

AV FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL

Det er tragisk å høre Venstres leder Trine Skei Grande nå argumentere mot kontantstøtten. Hennes uttalelser virker perspektivløse og er et kraftig angrep på de foreldre som har valgt ordningen med kontantstøtte. I tillegg virker det som hun ikke kjenner til bakgrunnen for ordningen. Men det vet vi jo at hun faktisk gjør. Men akkurat nå er det ikke viktig for partiet å ha dette i tankene. Hun velger altså heller å følge den populistiske veien som Ap-kvinnene og LO-lederen har gjort før henne.

Kontantstøtten ble innført for å gi småbarnsforeldre en økonomisk valgfrihet til å velge mer tid med egne barn. Norges Kvinne- og familieforbund var en av de største pådriverne for en slik ordning. Vi gjorde det IKKE fordi det var mangel på barnehageplasser. Vi gjorde det for valgfriheten. For å gi foreldre som ønsket det, mulighet til bedre vilkår for å utøve foreldrerollen.

Kontantstøtten ble ikke innført for å bedre integreringen. Debatten rundt integrering kom mange år senere og er en helt annen debatt.

Fra dag én har kontantstøtten vært angrepet. For ikke å snakke om de kvinnene som har valgt å være kontantstøttemottagere. De har fått beskyldninger som at de er snyltere, ikke vet sitt eget beste og at de er både dumme, dovne og late. Respekt for å foreta et annet verdivalg eller for å velge redusert forbruk – kontantstøttefamilier må prioritere sterkt for å få den økonomiske hverdagen til å gå i hop, har vært mangelfull, for ikke å si helt fraværende.

Det eneste edrue som kommer fra alle kontantstøttens motstandere er at de som velger kontantstøtte eller redusert tilknytning til arbeidslivet for en periode, blir pensjonstapere. Men dette kan jo la seg gjøre å endre. Det er bare spørsmål om politisk vilje til å se på løsninger. Volum er det når man snakker mot kontantstøtten, øredøvende taushet blir det når det inviteres til å se på løsninger med tanke på pensjon. Da er ikke likestillingen så viktig lenger.

Dette får meg til å tro at hele hensikten er at flere skal ut i arbeid, for vi trenger skatteinntektene for å kunne møte morgendagens forpliktelser i velferdssamfunnet. Men vil det å frata noen en

ordning og tvinge dem ut i lønnet arbeid nødvendigvis føre til målet?

Jeg og flere med meg tror ikke det. I media i dag underbygges også dette noe ved at kvinner er mer sykemeldte fra lønnet arbeid enn menn. Dette kan muligens skyldes at krav om morsrolle, yrkeskarriere og familieliv ikke så lett lar seg kombinere. Det skulle vært spennende om noen sammenlignet situasjonen for de kvinner som en periode valgte mer tid utenfor lønnet arbeid mens barna var små, og deres sykefravær senere i livet. Jeg blir ikke forundret dersom disse kvinnene har et lavere sykefravær senere i livet. De slapp kanskje den dårlige samvittigheten, stresset med alt som skulle løses og døgnet som ikke hadde nok timer.

Det som blir viktig nå er klare signaler fra regjeringen om at kontantstøtteordningen skal opprettholdes. Det gir trygghet og forutsigbarhet for foreldrene som har valgt å benytte seg av ordningen.

Det har vært nok usikkerhet rundt ordningen og nok uro. Foreldrene trenger ro.

Så er det jo bare å håpe at enkelte partier tar fornuften fanget og igjen går inn for å opprettholde ordningen.

Fra seminaret i 2013 på Namirembe Guesthouse.

Besøk hos kvinnegruppe i Luwero

En av guttene i catering-klassen på COWA.

NYTT FRA PROSJEKTENE

AV ANNE MARIT HOVSTAD

I år besøker vi prosjektene i Uganda litt tidligere enn vanlig. Søknadsprosedyrer skal legges om, og det er viktig at vi og våre partnere er tidlige på banen for å få utarbeidet gode søknader. Kristin Hansen, Merethe Brattaule og Anne Marit Hovstad reiser nedover fredag 6. juni. Det årlige seminaret med våre prosjektpartnere er planlagt i helgen 13. til 15. juni på Namirembe Guesthouse i Kampala. Den første uken skal vi besøke de enkelte prosjekter for oppfølging og samtaler.

Det blir besøk på organisasjonenes kontorer for samtaler med ledelse og regnskapsansvarlige. Vi vil også snakke med deltakere i prosjektene, de som deltar på kurser, de som er elever ved skolen. Anne Marit, som er leder av ACWW's prosjektkomite, skal også besøke ACWW-prosjekter for å foreta en evaluering av disse. Dette blir lagt til uken etter seminaret. Vi skal i tillegg til vanlig prosjektoppfølgning ha møter med prosjektenes respektive revisorer. Det er spennende å se fremgangen i prosjektene og det er hyggelig å kunne bidra med hjelp og råd! Vi gleder oss!

EAGWEN – PROGRAM

De tre prosjektpartnerne samarbeider i et program. De møtes jevnlig for å gi hverandre kunnskap og oppdatering om sine prosjekter. Når EAGWEN's årlige seminar blir avholdt, stiller samtlige prosjektpartnere med deltakere. Internasjonalt utvalg har fått tilsendt ny strategiplan for det videre arbeid.

Den er grundig og visjonær – og ikke minst nyttig for planleggingen av neste prosjektperiode. Under finner dere adressene til våre prosjekters hjemmesider. Her er mye nyttig informasjon!

COWA CVTS – YRKESKOLEN FOR JENTER (OG NOEN FÅ GUTTER)

Takk til alle dere som har støttet oss i arbeidet for skolen! Vi har til nå fått

Kaffedyrking i Luwero

tilsagn om kr. 350.000,- for 2014. Kr. 150.000,- er allerede oversendt skolen. Dette har gjort dem i stand til å betale ut lønninger til lærerne og alt det andre som følger med drift av en skole. 60 studenter fra to forskjellige klasser (søm og catering) tar hvert år eksamen og er klare for yrkeslivet. Skolen holder kontakt med flest mulig av dem over tid

for å se hvordan de klarer seg. Så langt ser det ut til at de aller fleste får jobb eller de starter opp sin egen lille bedrift. Vi får anledning til å besøke noen av disse når vi er på prosjektoppfølgning, og det er veldig interessant for oss, fordi det viser at DET NYTTER! Hjemmeside: www.cowacvts.org

MAGANJO FARMERS ASSOCIATION (MAFA) – KVINNELIGE FARMERE I LUWERO DISTRICT, UGANDA

MAFA melder at de har fremgang i prosjektet i Luwero. Forrige prosjektperiode var de i Wkiso distrikt. De kvinnelige farmerne her kan nå stå på egne bein, takket være MAFA. Har de et problem av et eller annen slag, har de imidlertid mulighet for å kontakte MAFA for å få råd. Det er jo slik vi ønsker at prosjektene våre skal fungere. Hjelp dem å komme i gang til de er oppe og står! Anne Marit var invitert på besøk til Hålogaland krets i april. Kretsen har gått inn for at lagene skal støtte MAFA i 2014. Det er vi veldig glade for! MAFA's hjemmeside: www.mafauganda.org

UGANDA MEDIA WOMEN ASSOCIATION (UMWA) – MAMAFM

De er aktive på Facebook og vi deler flere av deres innlegg med våre venner. Facebook har gjort dem mer synlige! Det er viktig for en organisasjon som har formidling av nyheter og kunnskap som sitt øverste mål. Et av UMWA's bidrag i programsamarbeidet er å synliggjøre sine samarbeidspartnere i EAGWEN. Flere av våre medlemmer gir støtte til UMWA. UMWA's hjemmeside: www.umwamamafm.co.ug

FORSLAG

til fremtidig organisering
av arbeidet i forbundet

Kjære medlem!

Forbundet er snart 100 år. I løpet av alle disse årene har vi utrettet mye. Vi har bidratt til utviklingen av dagens samfunn. Forandringene rundt oss har vært mange og utviklingen har vært stor i løpet av alle disse årene. I takt med dette har vi i perioder også utviklet oss som organisasjon. De senere år har samfunnsutviklingen gått enormt fort og vi har kanskje ikke hatt samme fokus på utvikling av egen organisasjon. Nå er tiden inne for å se på hvordan vi arbeider og hvordan vi organiserer arbeidet i forbundet.

Det er en kjensgjerning at vi har hatt synkende medlemstall. Videre er det slik at våre medlemmer i dag i hovedsak er mer knyttet til lønnet arbeid utenfor hjemmet enn tidligere. Det betyr at vi har noe mindre tid til alt vi kunne tenke oss å gjøre. Vi sliter noen steder med å skaffe nok tillitsvalgte til alle de verv som skal dekkes. Lag legges ned fordi ingen lenger makter å ta tillitsverv og drifte laget som før. Enkelte kretser har også diskutert å legge ned i mangelen på tillitsvalgte. Samtidig preges disse diskusjonene av et inderlig ønske om at forbundet skal bestå og sakene arbeides med. Det viser at vi har en fremtid, vi må bare organisere arbeidet på en annen måte.

Sentralstyret har en lengre periode diskutert dette og forsøkt å komme frem til hvordan vi skal møte denne utviklingen.

Ulike tanker og løsninger har vært drøftet. På sentralstyrets møte siste helgen i mai kom vi frem til noen forslag til løsninger. Saken kommer til å bli satt opp på landsmøtets saksliste. Før dette skjer, vil vi gjerne høre synspunkter og kommentarer fra alle medlemmer. Derfor har vi valgt å bruke noen sider ekstra i dette bladet til å presentere våre forslag. Så vil vi ha kommentarer og synspunkter og eventuelle andre forslag fra enten lag, krets eller deg som medlem. Det er du som medlem som er og skal være grunnmuren i forbundet vårt. Alle synspunkter er verdifulle for oss.

For å lette vårt arbeid med det som kommer inn, vil vi ha alle synspunkter og kommentarer skriftlig.

Du kan sende dine synspunkter på følgende måter:

Via e-post: pernille@kvinnerogfamilie.no

I brev: Norges Kvinne- og familieforbund, Stortingsgaten 12, 0161 Oslo

Siste frist for å komme med synspunktene er 10. august.

Alle kommentarer og synspunkter vil bli samlet og sentralstyret vil behandle dette på sitt møte 15. - 17. august. På bakgrunn av det som kommer inn, vil vi lage et endelig forslag som så skal behandles på landsmøtet.

Hver og en av deres synspunkter betyr mye for oss – vi håper å høre fra dere alle!

Med vennlig hilsen

På vegne av sentralstyret Elisabeth Rusdal

Framstilling av sentralstyrets forslag

INNLEDNING

Når vi nå skal se på mulige endringer må vi tenke på dagens situasjon, men også ta høyde for fremtidig endringer både i samfunnet og situasjonen for det enkelte medlem og potensielle medlemmer.

Flere kretser har de senere år diskutert nedleggelse. Noen er lagt ned, andre vil trolig komme til å vedta nedleggelse.

Vi har lag som nå står direkte til forbundet. Vi ser at en del heller vil være direkte medlem til forbundet – de melder seg inn på sak eller de velger direkte medlemskap og slipper å påta seg verv eller oppgaver lokalt. Deres medlemskap er å regne som støtte til forbundet og sakene.

I 2010 vedtok landsmøtet en del endringer i organiseringen og vilkårene for arbeidet i forbundet sentralt. Bakgrunnen for dette var den økonomiske situasjonen forbundet da befant seg i.

Vi må nå lage rammer både rundt ledelsen sentralt og ute i organisasjonen som gjør det mulig i fremtiden å fylle vervene.

MEDLEM

Grunnstammen i forbundet er det enkelte medlem. Medlemmer har ulike behov, men generelt kan vi si at de har sakene og det forbundet står for som felles.

Vi har i dag mange typer medlemskap. Ikke alltid synliggjør vi dette godt. Direkte medlemskap er noe vi stort sett benytter når lag legges ned. Flere melder seg nok ut av lag når de ikke lenger orker å påta seg verv eller engasjere seg veldig i arbeidet.

Mange lokalsamfunn er gode nærmiljøer takket være kvinne- og familielagets aktiviteter. Mange steder er også et kvinne- og familielag en fin måte å bli kjent med andre på eller lære seg nye ferdigheter.

Noen ønsker ikke forpliktelser eller

å tilhøre lokallag og føle man må påta seg oppgaver. De ønsker bare å støtte arbeidet. Vi tror at vi her har et større potensiale.

Når man melder seg inn kan den enkelte velge å være medlem med tilhørighet til lag eller ikke. Kontingenten er den samme.

Medlemmene kan, etter eget ønske, organiseres i grupper; kvinnepolitikk, familiepolitikk, forbrukerpolitikk eller internasjonalt arbeid. Et medlem kan tilhøre en eller flere grupperinger. Gruppene mottar informasjon om forbundets arbeid innenfor gruppens tema. I løpet av året inviterer forbundet til arrangement innenfor de enkelte temaer. Disse arrangementene er selvsagt åpne for alle medlemmer, uavhengig av om medlemmet er med i aktuell gruppe eller ei. Det er selvsagt også mulig å være medlem uten å tilhøre noen gruppe. Da mottar man medlemsbladet, men ikke nyheter innenfor de ulike gruppene.

Det vil da bli følgende typer medlemskap:
Medlem – over 18 år
Juniormedlem – under 18 år

LAG

Alle lag som ønsker det fortsetter arbeidet som før.

KRETS

Noen kretser har slått seg sammen, noen har lagt ned. I løpet av 2014 har allerede to kretser diskutert spørsmålet om nedleggelse. Vi har også mottatt henvendelser fra lag som ønsker å stå direkte til forbundet og ikke via kretsen. Vårt inntrykk er at dette i hovedsak skyldes mangel på tillitsvalgte og dermed liten aktivitet.

Noen vil også ha kortere avstand mellom forbundet sentralt og laget – eller seg selv som enkeltmedlem.

Vi tror ikke at situasjonen for kretsene vil endre seg de nærmeste årene, selv med økende medlemstall.

Vi foreslår derfor at kretsene legges ned. De lag som ønsker det kan samles etter eget initiativ, invitere hverandre til aktiviteter eller gå sammen om noe fellesaktivitet.

Der det fortsatt er grupper foreslås disse også nedlagt.

SENTRALSTYRET

Vi foreslår ingen endringer av sentralstyret.

LANDSMØTE

Alle medlemmer som har betalt kontingent kan delta på landsmøtet med stemmerett.

Sentralstyret vil som i dag også ha stemmerett i landsmøtet.

LANDSMØTEVALGTE KOMITEER

Disse tenkes beholdt som i dag og velges av landsmøtet.

UTVALGENE

Dagens utvalg beholdes. I tillegg kan sentralstyret oppnevne ad-hocgrupper ved behov for en kortere periode.

ØKONOMI

Kontingenten for medlemskap tenkes å settes lavere enn dagens kontingent for hovedmedlemskap, f.eks. 400 kroner. Lag mottar 50 kroner per medlem. Det ytes ikke tilskudd til drift av krets.

Kretsens egenkapital tenkes fordelt med 75 % til lagene etter medlemstall. 25 % overføres forbundet. Vi vet at noen få kretser har en større egenkapital enn flertallet. For disse tenkes det å lages egne avtaler. Disse kretsene vil også i løpet av kort tid bli invitert til møter med representanter for sentralstyret for å drøfte løsninger.

OVERGANGEN/ETABLERINGEN

Tiden fra landsmøtet og frem til 1. februar 2015 brukes til å etablere den nye ordningen.

Overføring av midler fra kretser skjer innen 15. januar 2015.

HENSIKTEN

Sentralstyret tror at vi på denne måten gradvis kan styrke andelen ansatte og dermed bidra til å lette presset på de tillitsvalgte. Vi vil få en mer stabil og forutsigbar drift av organisasjonen. Dette

vil gi stabilitet i virksomheten og dermed et bedre grunnlag for godt tilbud til alle medlemmer uavhengig hvor i landet de bor.

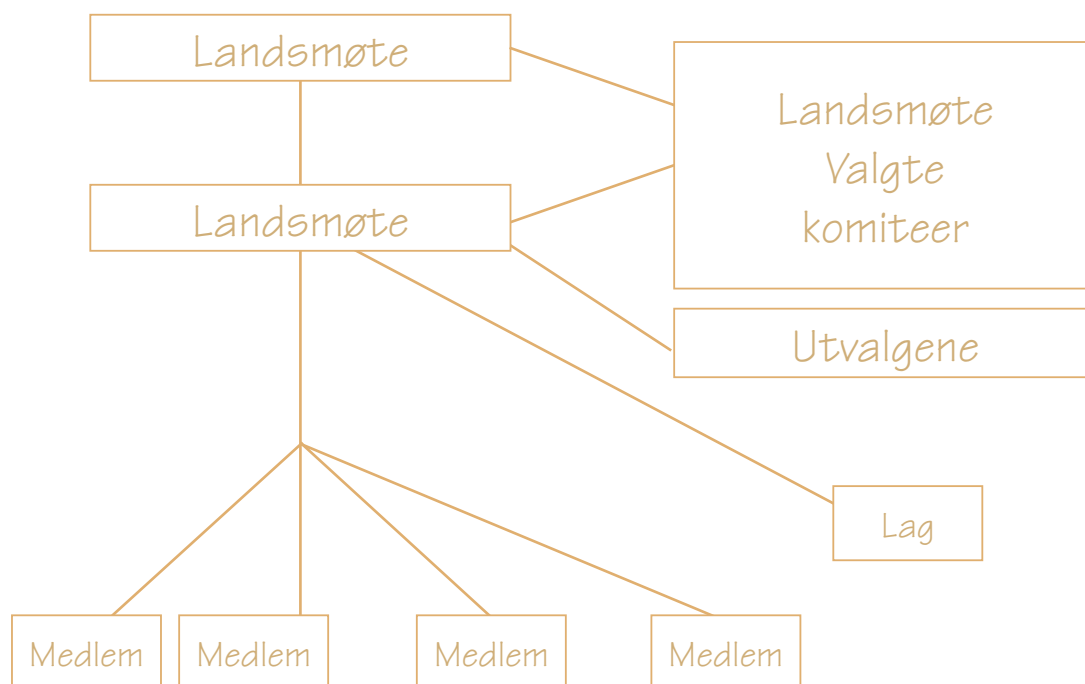
SLUTTORD

Vi hadde i 1999 behov for 3 750 tillitsvalgte. I 2014 har vi behov for 1 750 tillitsvalgte. Når vi har 3 975 medlemmer sier det seg selv at dette ikke lett lar seg gjennomføre. Det forklarer problemene med å få alle verv fylt.

Vi vil understreke at vi vil lytte til

synspunktene og kommentarene som kommer. Vi vil så lage en sak til landsmøtet. Så blir det opp til landsmøtet å avgjøre om det skal vedtas endringer eller ei.

Organisasjonskart – ny struktur

FORVALTERANSVARET I LAGENE

AV: ANNA SOLBERG, LAGLEDER I ÅS K&F

Mange lag i forbundet sitter på stor kapital oppspart gjennom mange års trofast arbeid i laget. Som vi alle vet er det mange lag som legges ned fordi det er vanskelig å engasjere nye mennesker i det arbeid lagene tradisjonelt har drevet. Alderen på medlemmene går opp og medlemstallet ned ettersom de gamle faller fra. Hadde situasjonen vært som før, ville nye medlemmer stadig sluttet seg til lagene. Men nei, vi lever nok ikke i en slik tid at kvinner lar seg engasjere av de sakene forbundet står for, til tross for at ledelsen har fulgt med tida så godt det har latt seg gjøre.

Forbundet har regler for hvordan lagets kapital skal forvaltes ved nedleggelse av lag. Mange er ikke enig i hvordan dette skal gjøres. De vil ha pengene for seg selv med den begrunnelse at det er de som har skaffet dem til veie og de vil selv disponere dem.

Med minkende medlemstall blir inntektene til forbundet mindre og dette fører igjen til at arbeidet som utføres i toppledelsen må reduseres og tilpasses inntektene. Nå har vi en forbundsledelse som jobber på spreng for å snu trenden, men det er ikke lett. Tenk på det når dere ser varsellampen lyser for nedleggelse av eget lag.

I 2001 satt vårt lag igjen med ca 100.000 kroner som vi hadde til disposisjon etter avvikling av en barnehage. Etter en del

vurderinger besluttet vi å bruke disse pengene til beste for barn og unge lokalt og opprettet en stiftelse som skulle forvalte disse pengene etter beste skjønn over en tiårsperiode. Et eget frittstående styre ble valgt og skjøttet sitt verv på beste måte. Bygda har kunnet glede seg over tiltak som kom de dårligst stilte til gode i form av et samarbeid med kommunens familieteam som gjorde en meget god jobb med barn og unge. I tillegg ble det arrangert en årlig julefest første juledag for vanskeligstilte familier der stiftelsen sørget for alt som hører med til en hyggelig julefeiring. Slikt gjør seg ikke selv, men folk stilte opp for å gjøre noe for dem som ikke ville få en så fin julefeiring. Nå er pengene oppbrukt og jobben gjort slik meningen var. I disse dager legges siste hånd på nedleggelse av stiftelsen.

Ikke nok med det, laget hadde gjennom mange år lagt seg opp penger på bok gjennom studiearbeidet som var ganske omfattende i vårt lag gjennom en årrekke. Dette utløste inntekter til laget vi kan se langt etter i dag. Vi har innsett at laget nok ikke kommer til å eksistere i nye hundre år, slik medlemstilgangen nå er. Derfor har vi i flere år bevilget 20.000 kroner av sparepengene til COWA skolen i Uganda. Vi vet at ved å støtte de unge jentene som ellers ikke ville få yrkesopplæring, ville de kunne greie seg selv ved eget arbeid. Utdanning og opplæring er forutsetningen for å skaffe seg arbeid. Gjennom årsrapportene fra skolen har vi sett at en

stor andel av dem har klart å skaffe seg arbeid og dermed inntekter som gjør dem i stand til å forsørge seg selv etter endt utdanning. En bedre måte å bruke lagets oppsparte kapital, kan jeg ikke tenke meg. Det er kvinnesolidaritet i praksis.

Vi kunne jo ha brukt disse pengene på oss selv og kost oss med turer til syden eller andre attraktive destinasjoner med begrunnelsen av at dette jo er våre penger og dem bruker vi til glede for oss selv. Eller kanskje skulle en bruke dem på ledertrening og noe i den retning. Vel og bra dersom dette er noe laget nyter godt av og blomstrer. Men er det slik?

Jeg vil påpeke at pengene som lagene har på bok ikke tilhører dagens lagstyre og at det er svært tvilsomt å bruke pengene på en slik måte. Formuen er en arv som må forvaltes med visdom og omsorg for dem som måtte trenge et løft ute eller hjemme. Den er skaffet til veie gjennom trofast og uegennyttig innsats av dyktige og ansvarsfulle tillitskvinner gjennom mange år - til fordel for gode formål ute eller hjemme. Det blir helt feil å late som at pengene tilhører lagets medlemmer og tillitskvinner som vil bruke dem på seg selv. Jeg oppfordrer derfor lagene til å tenke over problemstillingen, ta den opp til diskusjon i laget og bruke dem slik de var ment. La pengene komme dem til gode som virkelig trenger dem. Og apropos: - forbundet trenger også penger for å gjøre en best mulig jobb for kretser og lag selv om ditt lag ikke er mer.

Kvinnedagen 8. mars

AV MAGNHILD GIIL SCHJØTH, TIDLIGERE STYRELEIAR I KRISTIAND KVINNERÅD OG VEST-AGDER KRETS AV NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

Mitt paroleforslag på Kvinnedagen i år er: "Fra feminisme til familisme".

Familien kom i politisk fokus da menneskerettane presiserte at familien er den naturlege og grunnleggande einskap i samfunnet, som har krav på at samfunnet og staten vernar. Menneskerettane

seier og at ektefellar har same rettar ved inngangen til ekteskapet, i ekteskapet og ved oppløysing av ekteskapet. FN-Kvinneåret presiserte at kvinnesak også er mannesak. Camilla Collett var familist då ho sa at mennesket har to bein, det eine er kvinna og det andre er mannen.

Det er urettferdig at den som arbeider uløna i heimen ikkje får dei trygder som staten gir dei som arbeider i det løna arbeidsliv. Det er og urettferdig når kvinner som har vore i løna arbeidsliv minst

seks månader før fødselen, kan få opp til ti gonger meir i statleg fødselsbidrag enn dei kvinnene som fødar og som ikkje har vore i det løna arbeidsliv. Eg vonar at regjeringa v/Erna/Siv snart vil setja ned eit "Vern om familien-utval" med mandat til å sjå på lover og regelverk som må endrast slik at dei som arbeider i det løna og det uløna arbeidsliv blir likestilte i skattesystemet.

(Kilde: Fædrelandsvennen, 8. mars 2014)

Lillebror Tsegaye kan hjelpe til med vannhenting fra pumpen i landsbyen. Tigist står og passer på at alt vannet havner i vannkannen. Så tar de hver sin breddfulle dunk og rusler tilbake til hytta.

Tigist's far Birhanu er eneste mann i vannkomiteen. Han ble valgt inn i komiteen som mekaniker, fordi han er en ekspert i å fikse ting og se til at alt fungerer som det skal.

Vann

er grunnlag for alt

Tigist må stå opp før solen. Hendene finner de to tomme plastkannene på veien ut døra. På vei gjennom landsbyen kommer det flere jenter ut av tussemørket, med plastkanner i hendene, og praten er allerede i gang. De er unge, vandunkene er fortsatt lette, og de første solstrålene lyser opp den åpne plassen midt i landsbyen.

TEKST: KIRKENSNØDHJELP FOTO: GREG RØDLAND BUICK

SYK AV VANN

Et øyeblikk lar Tigist tankene langs stien som fortsetter videre østover, ut av landsbyen, over åskammer, forbi andre landsbyer, en time, to, på bare føtter. Det er lenge siden forrige regn. Er det fortsatt vann i bekken, eller må de gå enda lenger? Tigist vet at stillestående, grumsete vann kan gjøre dem alle syke. Diaré tapper kroppen for næring og væske. For de minste og svakeste er det ofte dødelig.

FARLIG VANNJAKT

På turen tilbake med 20 liter vann begynner det å verke i føttene, ryggen, skuldrene, armene. Hun holder på å miste taket i dunkene, og hun må sette dem ned

et øyeblikk for å bytte grep. Noen ganger blir det nesten mørkt før hun kommer hjem. Tigist vet om jenter som har blitt voldtatt mens de henter vann. Hun er femten år, og den evige jakten på rent vann er hennes skjebne, helt til hun en dag får en datter som blir gammel nok til å overta. Kvinner bærer halve himmelen, sier de gamle. Tigist vet hvor mye en halv himmel veier.

BORET BRØNN

For drøyt ett år siden kom en stor borerigg til landsbyen. Larmen var øredøvende, og bakken ristet. Etter hvert som boret forsvant ned i bakken, førti, femti, seksti meter, begynte hun å kjenne seg motløs. Men plutselig

ALLE SKAL FEIRES I 40-ÅRSJUBILEET FOR TV-AKSJONEN NRK

I år skal vi feire 40 år med frivillighet og medmenneskelighet som hvert år får nordmenn til å gå med bøsse for TV-aksjonen. 100 000 mennesker går fra dør til dør for å samle inn penger til en god sak en søndag i oktober. Siden Flyktningrådet fikk inntektene fra den første TV-aksjonen i 1974 er det samlet inn 7 milliarder kroner til gode formål. Mange millioner mennesker har fått livsviktig hjelp og en lysere fremtid. Kongehuset, ordførere, bakeren på hjørnet, fine fruer og mannen i gata. Hele det norske samfunnet bidrar til at TV-aksjonen blir en suksess, hvert eneste år. I 2014 skal vi alle feire alle. Hurra for dugnad, givere, bøssebærere og frivillige!

sto vannspruten opp av borehullet, og alle som så på slapp jubelen løs. De neste dagene ble brønnkonstruksjonen støpt, en håndpumpe ble installert, og innhegningen ble bygget. Og i dag står den der, denne forunderlig enkle innretningen som har forandret så mange liv.

KVINNENE STYRER VANNET

To ganger om dagen kommer lederen for vannkomiteen og åpner porten til brønnen. Hengselen er laget av en gammel strandsandal, men alle respekterer reglene. Hver familie betaler en månedsavgift på to birr for å få hente vann fra brønnen. I et samfunn der

familie strever for å være selvforsynt med mat, er 60 øre en stor utgiftspost, men avgiftene skal dekke vedlikehold og reparasjoner.

I begynnelsen stusset noen over at flertallet i vannkomiteen, som skulle

styre vannfordelingen, var kvinner. Tigist synes det er helt naturlig, det er jo kvinnene som alltid har hentet vann!

SPIRE TIL UTVIKLING

Med en oppvekst der vannhenting har tatt store deler av dagen, henger Tigist fortsatt etter på skolen. Men etter ett år med den nye brønnen er hun allerede på god vei til å ta igjen det forsømte. Hun bruker flere timer på lekser utenom skoletiden. Foreldrene er stolte av henne

og fast bestemte på å gjøre alt de kan for at hun skal få seg en utdanning. De har blitt enige om at hun bør bli lege, men Tigist drømmer om å bli lærer.

ØNSKEBRØNNEN

Andre steder i verden kaster mennesker mynter i brønnen for at ønskene deres skal gå i oppfyllelse. Men for Tigist er brønnen i seg selv en drøm. Brønnen sparer henne for flere timers slit hver eneste dag. Brønnen holder henne utørst

og mett, ren og frisk. Brønnen gir henne tid til å lære. Tigist bærer fortsatt vann, og hun drømmer fortsatt om et bedre liv for seg selv og familien. Men brønnen har gitt henne en start på veien ut av fattigdommen. Tigist går fortsatt, men med lettere skritt.

TV-AKSJONEN 2014 KIRKENS NØDHJELP

Med årets TV-aksjon skal Kirkens Nødhjelp, sammen med Norges befolkning, skaffe tilgang til vann for over én million mennesker. Tilgang til rent vann gjør at mennesker overlever og holder seg friske. Kvinner og barn trenger ikke gå i flere timer hver dag for å hente vann. Det gir dem mulighet til å gå på skole og arbeid, noe som igjen utvikler hele samfunn. For bare 200 kroner kan du gi vann til ett menneske for resten av livet. Les mer om årets TV-aksjon på blimed.no Midler fra årets TV-aksjon skal gå til vannprosjekter i åtte land: Sudan, Sør-Sudan, Tanzania, Afghanistan, Etiopia, Somalia, Pakistan, Haiti.

Nye arveavgiftsregler

Marthe Haavind er advokat i Langseth Advokatfirma DA

Trude Stormoen er advokat og partner i Langseth Advokatfirma DA

Langseth Advokatfirma DA er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt. www.langsethadvokat.no.

ERSTATNING ETTER YRKESKADE

Mange typiske «kvinneyrker», slik som for eksempel sykepleiere og hjelpepleiere, er yrkesgrupper hvor man er spesielt utsatt for yrkesskader. Dette viser også klagesakene som behandles av Finansklagenemnda, hvor disse yrkesgruppene utgjør en forholdsvis stor andel.

Arbeidsgiver er etter lov om yrkesskadeforsikring pliktig til å tegne forsikring for yrkesskade for alle ansatte. Den skadede kan derfor kreve erstatning for yrkesskade direkte fra forsikringsselskapet, uten å gå veien om sin egen arbeidsgiver. Erstatningsansvaret er objektivt; Det betyr at det ikke trenger å være noen som kan klandres for hendelsen for at den skadede skal ha krav på erstatning. I tillegg til erstatning fra forsikringsselskapet, vil en yrkesskade kunne utløse ulike rettighetskrav overfor NAV.

Det er viktig å være klar over at forsikringsselskapet også må dekke den skadedes rimelige og nødvendige advokatutgifter for bistand med erstatningskravet.

Det er de samme erstatningsmuligheter for yrkessykdom som for yrkesskader. Hva som er en yrkessykdom, kommer vi ikke nærmere inn på her.

ARBEIDSULYKKEBEGREPET

Med yrkesskade menes en personskada, eller et dødsfall, som skyldes en arbeidsulykke.

Som arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hendelse som man har vært utsatt for i arbeidet.

Man opererer imidlertid med et vidt ulykkesbegrep; Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hendelse som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.

Mange av sakene hvor det er tvil om hvorvidt kravet til arbeidsulykke er oppfylt, gjelder skader påført ved løft. Utgangspunktet er at det må ha skjedd et eller annet ekstraordinært: Hvis sykepleierne Gerd og Inga løfter en pasient, og Gerd under løftet får vondt i ryggen – uten at noe spesielt skjer – er det ikke en arbeidsulykke. Hvis Inga derimot hadde mistet taket, slik at Gerd fikk en uventet vekt å løfte, er det en arbeidsulykke. Da er Gerd blitt utsatt for en ytre påkjenning utenfor hennes kontroll. Også hvis pasienten plutselig gjør en uventet bevegelse, kan en skade på Inga eller Gerd som følge av dette anses å være en arbeidsulykke.

Utviklingen har imidlertid gått i retning av at man godkjenner skader som skyldes løft av spesielt tunge gjenstander/personer, løft av gjenstander med uventet vekt, løft som ligger utenfor arbeidstakerens normale arbeidsoppgaver, eller løft i en vanskelig og ugunstig arbeidsstilling. I forslag til ny lov om arbeidsskadeforsikring er det foreslått en ny bestemmelse som utvider erstatningsdekningen for løfteskadene. Men man vet ikke om denne

loven vil bli vedtatt, og det vil uansett ikke skje før langt frem i tid. Også fallskader anses normalt for å være arbeidsulykker.

Det er verdt å merke seg at belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelett-systemet, ikke regnes som yrkesskader. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger – eller belastninger – over tid.

Dette innebærer at dersom man blir arbeidsufør på grunn av belastningen man er påført etter et langt og fysisk tungt arbeidsliv, vil man ikke være dekket av yrkesskadeforsikring eller yrkesskadereglene i NAV. Dette er videreført i forslaget til ny lov om arbeidsskadeforsikring.

Det er flere kvinner enn menn som blir uføre, og på et tidligere tidspunkt. Det har fra politisk hold ikke vært ønske om å inkludere belastningslidelser i regelverket om yrkesskader/sykdommer, selv om dette skyldes belastninger i arbeidslivet. Det kan stilles spørsmål ved rimeligheten av dette.

REGISTRERING OG MELDING OM SKADEN - FORELDELSE

Det er altså ikke slik at alle skader man påføres i arbeid er å anse som en yrkesskade. Hva som er å anse som en arbeidsulykke, kan være svært vanskelig å avgjøre. Det er derfor viktig å få nedtegnet og beskrevet hendelsesforløpet korrekt.

Det må sendes melding om yrkesskaden både til NAV og til forsikringsselskapet. I denne skademeldingen beskrives hendelsesforløpet. Det er viktig å påse at beskrivelsen blir riktig, da dette er et av bevisene for om kravet til «arbeidsulykke» er oppfylt. Det finnes flere eksempler på at dårlig og mangelfull beskrivelse gjør at man får problemer med å sannsynliggjøre tilstrekkelig ulykkesmoment.

Eksempelvis nevnes en ny sak fra Finansklagenemnda (2014-67) Saken gjaldt skade oppstått i forbindelse med flytting av en pasient. Finansklagenemnda konkluderte med at saken måtte vurderes ut ifra tidsnære

opplysninger om hendelsen, og at det ikke var sannsynliggjort en yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven. Det var altså de første opplysninger om hendelsesforløpet, som sykepleieren hadde nedtegnet i avviksmeldingen, som ble tillagt avgjørende vekt.

Det er et vilkår for at skaden skal godkjennes som yrkesskade at skaden er meldt til NAV innen ett år etter at arbeidsulykken skjedde eller innen ett år etter at man ble klar over årsaken til skaden/sykdommen. Uavhengig av denne meldefristen løper det for yrkesskadeforsikringen en foreldelsesfrist på 3 år fra utløpet av det kalenderår man blir klar over at man er påført en yrkesskade.

Rettmessige krav kan gå tapt hvis skaden ikke meldes innen disse fristene, noe det dessverre finnes eksempler på. Arbeidsgiver har for øvrig også plikt til å melde fra om alvorlige ulykker til Arbeidstilsynet.

Å få registrert selve ulykkeshendelsen er én ting, men det er også viktig å få registrert selve skaden. Normalt vil man oppsøke lege og få dette bevismessig sikret ved nedtegnning i legejournalen. Det er viktig å oppsøke lege så raskt som mulig for sikring av bevis.

HVA MAN KAN KREVE I ERSTATNING ETTER YRKESKADFORSIKRINGEN

Hvis man er utsatt for en yrkesskade kan man kreve «full erstatning». Det innebærer at man skal stilles – økonomisk sett – som om ulykken ikke var skjedd.

Det kan da kreves erstatning for inntektstap: Hvor stort dette tapet blir, kan det ta flere år å kartlegge; kanskje må den skadede gjennomgå både arbeidsutprøving og omskolering før man med tilstrekkelig sikkerhet kan anslå de fremtidige konsekvenser. Den skadede kan bli helt eller delvis ufør, eller skaden kan føre til at man må skaffe seg et annet arbeid med lavere inntekt enn det man hadde før ulykken inntraff.

Den skadede skal ha erstattet det løpende inntektstapet vedkommende har

hatt frem til saken gjøres opp endelig. Det er også verdt å merke seg at tapt evne til hjemmearbeid er å anse som inntektstap. Det er typisk at man ikke lenger klarer å støvsuge, vaske vinduer, gjøre hagearbeid, måke snø og lignende. Dette påførte inntektstapet beregnes konkret for den enkelte person.

Det fremtidige inntektstapet kalles «grunnerstatning», og utmåles etter standardiserte regler.

Videre skal man ha erstattet de merutgiftene man har hatt - og vil få i fremtiden - som følge av yrkesskaden. Ved alvorlige skader kan det være utgifter til pleie, tilsyn og boligtilpasning. Advokatutgifter er også en utgift som følger av skaden – dersom man velger å la seg bistå av advokat - og som dekkes i tillegg til andre merutgifter.

Ménerstatning er kompensasjon for tapt livskvalitet. Dette kan man kreve dersom skaden er varig og av en viss størrelse. Ménerstatningen utmåles etter standardiserte regler basert på skadens størrelse (medisinsk invaliditetsgrad) og alder på skadetidspunktet, og er uavhengig av yrke eller inntekt før skaden skjedde.

Dersom arbeidsulykken medfører døden, vil de etterlatte ha krav på standardisert erstatning for tap av forsørger.

Særfordeler fra NAV ved yrkesskader
Yrkesskader utløser en del særfordeler etter folketrygdloven, ved at man får en høyere stønad enn etter de ordinære reglene.

Som eksempler på særfordeler ved yrkesskade etter folketrygdloven, nevnes at det gis ménerstatning fra NAV for yrkesskader som er varige og medfører en medisinsk invaliditet på minst 15 %.

Det er også slik at dersom man blir ufør på grunn av en yrkesskade, har man mer gunstige beregningsmåter for uførepensjonens størrelse enn normalt.

Videre får man full dekning fra NAV for nødvendige utgifter til legehjelp, tannleggehjelp, fysikalsk behandling og legemidler, spesielt medisinsk

utstyr og forbruksmateriell, og andre hensiktsmessige hjelpemidler som kan bøte på følgene av skaden. Man skal altså ikke betale noe for slike tjenester etter en yrkesskade, heller ikke egenandeler.

Som nevnt kan det ta mange år før en yrkesskade er kartlagt og erstatningssaken er ferdig oppgjort. Det endelige oppgjøret skjer enten ved at det inngås en avtale med forsikringsselskapet, eller ved at man får en dom fra retten (dersom man ikke klarer å bli enige). Det kan utbetales delerstatninger underveis i denne prosessen, og løpende tap kan dekkes etterhvert.

Det er ikke sjeldent at det oppstår vanskelige problemstillinger underveis i saksgangen: Selv om en skadehendelse er blitt godkjent som en yrkesskade, er det ikke sikkert at selve skaden er akseptert, og kanskje er det uenighet om skadens omfang. Det er et vilkår for å ha krav på erstatning at det er årsakssammenheng mellom skadehendelsen og skaden, og mellom skaden/skadehendelsen og det økonomiske tapet. Den skadede kan ha andre plager som kompliserer helsebildet, og det kan være uklart hvorvidt det er arbeidsulykken – eller noe annet - som er årsak til skaden, eller kanskje arbeidsulykken er årsak til deler av skaden. Det må innhentes spesialisterklæringer som kartlegger skaden og årsaksspørsmålet, og det er da viktig å bruke en spesialist (lege) med den nødvendige kunnskap.

Det er viktig og få god bistand slik at man får det man har krav på etter en yrkesskade. En erstatningssak reiser både juridiske, medisinske og økonomiske spørsmål. Det kreves også kunnskap om de offentligrettslige velferdsordninger. Vi anbefaler alle som er utsatt for en yrkesskade eller har fått en yrkessykdom å ta kontakt med en advokat med spesialisering innen personskadeerstatning og yrkesskader.

Lunsmøte med statsråd Solveig Horne

AV FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL

Barne,- likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne kom til Bergen for å åpne ACWWs Europakonferanse. I den forbindelse inviterte forbundet til et

lunsmøte. Med på møtet var i tillegg til representanter fra ACWW også sentrale tillitsvalgte i vårt forbund.

I løpet av lunsjen ble det i tillegg til informasjon om ACWW og forbundet også tatt opp saker av betydning for

forbundet. Dette var endringen i pensjonsbestemmelsene med tilbakevirkende kraft, tilskudd til grasrotprosjekter i bistand, integrering, åpne barnehager for å nevne noen av emnene.

ACWWs nyvalgte verdenspresident på besøk

AV FORBUNDSLEDER ELISABETH RUSDAL

Ruth Shanks fra Australia ble valgt til ACWWs president på konferansen i oktober 2013. I forbindelse med Europakonferansen i Bergen kom hun på besøk til forbundet. Sist forbundet hadde besøk av verdenspresident var i slutten av 1990-årene.

I løpet av hennes besøk i Norge ble det holdt møter med Raftostiftelsen i Bergen og med Fokus. Med på møtet hos Raftostiftelsen var også Europapresident Valerie Stevens. Dette var nyttig besøk der både vertskap, ACWW og vårt forbund fikk knyttet gode kontakter og utvidet dialogen. Det ble også tid til et besøk på kontoret og informasjon om vårt forbunds arbeid mer spesifikt.

På bildet sees fra venstre: Verdenspresident Ruth Shanks, leder av internasjonalt utvalg Kristin Hansen og forbundsleder Elisabeth Rusdal.

DÅPSKLUBBEN TRIPP TRAPP

til et barn du er glad i

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barna gode bøker og musikk rett hjem i postkassa. Her blir de kjent med Bibels fortellinger, aftenbønner og mange fine barnesanger. Bøker på bokmål og nynorsk.

- ★ For barn fra 0 til 12 år
- ★ Ingen krav til minstekjøp
- ★ Tilbud om 3 pakker årlig

Populær
faddergave

GRATIS 1
Ved sengekanten
Kunstmaler, sanger
og bønner
Verdi 185,-

GRATIS 2
Dåpsdagen min
Minnebok
Verdi 148,-

GRATIS 3
Noahs ark
Tøyleke med 13 figurer
Verdi 225,-

GRATIS Velg
gratis
gave

Du betaler
kun 49,- for
forsendelsen

Flere velkomstgaver finner du på www.tripptrapp-klubben.no

TRIPP TRAPP drives av IKO-Forlaget AS
Telefon 22 59 53 00 E-post ordre@iko.no

Utsendelse av betalingspåminnelse for medlemskontingenten

Sekretariatet sendte ut betalingspåminnelse til over 700 medlemmer i slutten av april. Mange har meldt tilbake at de er lei for at de har glemt å betale kontingenten. Andre igjen mener at de ikke har mottatt hovedkravet. For noen kan det være riktig. Forbundet fikk veldig mange returer i år p.g.a. feil adresse. Det er nå innført gateadresser stort sett i hele landet. Hvis dette ikke er påført i adressen, sender nå posten alt i retur. Vi klarte å spore opp noen av dere, men ikke alle. Det er derfor veldig viktig at adresseendringer blir meldt inn til kontoret. Send gjerne e-post til post@kvinnerogfamilie.no. Utsendelse av betalings-påminnelser og behandling av returer er en stor ekstra kostnad for forbundet. Hjelp oss å redusere denne kostnaden. Takk for at dere støtter opp om K&Fs arbeid sentralt og lokalt.

Kretsårsmøte i Hedmark krets

AV GRETE NORDBÆK

Hedmark krets av Norges Kvinne og familieforbund fyller 80 år i år.

Det ble en fin markering etter kretsårsmøte i Nybergsund lørdag 26.april.

Hedmark krets sin første kretsleder var Henriette Schønberg Erken. Lokallagene var mange og det var ikke alltid lett å kommunisere i en tid som var så veldig forskjellig fra vår tid. Nå har vi jo gode internettforbindelser og bedre kommunikasjonsruter.

Kretsen hadde i sin storhetstid 33 lokallag, fordelt på Nord-Østerdal, Midt-Østerdal, Sør-Østerdal og Hamar. nå er det bare 3 lag igjen. Nybergsund, Tørberget og Elverum.

Lokallagenes medlemmer arbeider godt i sine nærmiljøer og er flinke til å sette K&F sine saker på dagsorden

Kretsen ble kalt "miljøkretsen" da de var tidlig ute med å samle inn brukte batterier og annet utstyr som nå krever spesialinnsamling, og de var med under "Mjøsaksjonen". Det at Mjøsa var så forurensset var meget bekymringsfullt. Vi fikk og "ordnet opp" med å få fosfatfrie vaskemidler til den vanlige husholdningen.

Vi er også en stor forbrukerorganisasjon, og Hedmark krets har vært flinke til å markere seg med temaer som har med mat og forbruk. Temaene er mange; mat og matkultur, fremmedstoffer i maten, god utnyttelse av gode innkjøp og vi er ikke begeistret for "ta tre betal for to". Det er mye sløsing, og søppelbergene blir større med alt som vi må kaste.

Kvinner Frivillige Beredskap, KFB, er et meget sentralt tema for oss. Det å være forberedt i dag på det som kan skje i morgen, er en av våre viktige saker. Egenberedskap i enhver situasjon, å ha ekstra vann, tørrmat, fyrstikker, lommelykt og radio med batterier. Å ha kontanter liggende er heller ikke dumt.

Kretsstyret har vært flinke i alle år til å sette aktuelle temaer på dagsorden og følge disse opp.

Kvinner og helse, barnefødsler og husmorvikarordningen. Den har vært med i nesten alle år og vi ser i våre dager at den kunne ha vært et godt tilskudd til hjemmeomsorgen i dagens hjemmehjelpsordning. Kretsen var med i kreftomsorgssaken, med å samle inn til et mammografiapparat. Vi klarte, alle som var med, å samle inn 2.2 millioner kroner.

Vi har gått i tog for å beholde alle avdelinger ved Sykehuset Innlandet avdeling Elverum og vi har protestert mot bare en Kvinneklipp i Hedmark og Oppland. Vi ville ha en Kvinneklipp i hvert fylke!

Det har vært en aktiv krets når det gjelder studiearbeid så temaene har vært mange og interessante.

Hedmark krets med sine 80 år har satt spor etter seg der det har vært, og er, lokallag.

Vi ønsker lokallag og krets mange, mange flere år i aktivitet med aktuelle saker for lokalmiljøene og Hedmark fylke.

Ønske: Vi ønsker oss flere aktive medlemmer Ta gjerne kontakt.

STYRET SOM BLE VALGT:

Kretsleder og sekretær	Anne Lise Bryhn
Nestleder og studieleder	Jorun Thoug
Kasserer	Anne langdalen
Revisor	Andi E Aastad
Internasjonal kontakt	Anne Lise Bryhn
KFB kontakt	Grete Nordbæk
Styremedlem	Berit Finsen
Vara til styret	Målfrid Neerland
Valgkomite	Anne Langdalen, Torun Brovold og Bitte Solberg

Kretsårsmøtet i Bergen og Midthordland krets

Av Eldbjørg Gunnarson

Laga i kretsen har relativt kort reiseveg. Styremedlem Anne Britt Bø skaffar alltid god mat, så vi kan koma rett frå jobb til møtet. Medlem i K&Fs internasjonale utvalg, Merethe B. Strømmen, fortalde om turen til ACWWs verdenskongress i India hausten 2013, og frå nokre av prosjekta våre i Uganda, alt med bilde ho har teke sjølv.

Årsmøtet gjekk raskt og effektivt. Laga i kretsen driv også her mykje i nærmiljøet, kan nemna Os lag som driv klubb for psykisk utviklingshemma damer. Saman med KFB arrangerte kretsen kurs i Psykologisk førstehjelp, med 23 deltakarar og gode tilbakemeldingar. Mykje støtte til internasjonale aktivitetar. Årsmøtet vedtok ein resolusjon til Bergen kommune om å ikkje redusere stønaden til opne barnehagar. Desse er ein viktig faktor for born og mødre som sosial møtestad, språktrening og integrasjon. Dessverre tok ikkje kommunen omsyn til vårt og mange andre sine innspel i saka.

Styret vart attvald, og takka for god innsats gjennom året. Etter avslutning av møtet, orienterte eg om kva K&F arbeider med, og oppfordra alle laga til å stilla på Landsmøtet og senda inn framlegg til møtet.

Hålogaland krets – årsmøte 2014

AV ANNE MARIT HOVSTAD

Tross store avstander og lange reiser med både båt, buss og fly samlet 22 opplagte damer seg til Hålogaland krets sitt årsmøte på Thon Hotell i Bodø lørdag den 5. april. Mange av oss kom allerede fredagskvelden på grunn av lang reise. Sammen med kretsstyret og kretskontakter var 10 lag representert. Mange saker var oppe til debatt, i tillegg til vanlige årsmøtesaker.

Fra årsmøtet i Hålogaland krets:

Anne Marit var invitert som gjest fra forbundet og holdt innlegg både om forbundssaker og K&F's internasjonale arbeid. En av sakene som ble diskutert ble fremmet av årsmøtet i Myre Kvinne- og familielag v/Aslaug Søsnes. Forslaget fra Myre var følgende: "På årsmøtet i 2014 velger Hålogaland krets av K&F internasjonal kontakt og ett felles internasjonalt prosjekt å støtte opp om." Enstemmig vedtatt! Tusen takk, Hålogaland krets!

Nytt styre i kretsen: Kretsleder Trine Engmark, kasserer Marie Tveita, samt Hansine Nystad og Ann Kristin Evjen som medlemmer av styret. Vi ønsker Hålogaland krets av K&F lykke til med forbundets og kretsens videre arbeid!

Årsmøtebesøk i Oslo krets april 2014

AV ANNE ENGER

Det er alltid hyggelig å bli invitert til kretsenes årsmøter, og ekstra hyggelig for meg å være i Oslo krets, siden jeg var kretsleder der i noen år på 1980-tallet.

Forbundets æresmedlem Ingunn Birkeland er medlem i Oslo krets og hun var også der.

Det var vanlige årsmøtesaker og bevilgninger, siden Oslo krets har en betydelig formue etter salg av husmorhuset.

Jeg snakket litt om studiearbeidet, om aktuelle forbundssaker og litt om jubileet til neste år. Blant annet ba jeg dem holde av den uken jubileet er, 15. – 19. september, slik at de kan delta på arrangementene.

Flere medlemmer var i gang med å strikke tepper. Møtet ble avsluttet med deilige smørbrød.

Landsmøtet 2014

Påmelding av delegater - frist 16. juni.

Vi minner lag og kretser på å sende inn påmelding av delegater. Nytt i år er at lagene selv melder på 1 delegat for inntil 50 medlemmer og 2 delegater for de som har over 50 medlemmer.

Dette gir mulighet for større delegasjoner fra hver krets. Selv om laget kun kan sende en delegat tilhører de fleste lag til en krets. Benytt derfor denne muligheten til å samle flere fra hver krets. Påmeldingsskjema er sendt ut i lagsutsendelsene tidligere i år. Hvis dere trenger nytt skjema kan dere kontakte organisasjonssekretæren på e-post: pernille@kvinnerogfamilie.no

Forslag på kandidater til ulike verv i forbundet

- frist 16. juni og 16. august

Husk å sende inn forslag på kandidater til valgkomiteén i tide.

Det er viktig å sende inn forslag også hvis dere ønsker at den eller de som sitter i vervet i dag skal bli sittende.

Forslag sendes inn på eget skjema til valgkomiteéns leder Anna Solberg, Kajaveien 32, 1430 Ås,

eller til e-post: valg@kvinnerogfamilie.no

Frist for innsending av kandidat til forbundsleder og nestleder er 16. juni.

Frist for innsending av kandidater sentralstyret,

landsmøtevalgte komitéer og 2. repr til ACWW er 16. august.

Forslag må sendes inn på eget skjema.

Krinsårsmøte Sogn og Fjordane krins

Krinsårsmøte Sogn og Fjordane krins, deltakere på møtet.

AV NESTLEDER SONJA KJØRLAUG

Nestleder var tilstede på krinsårsmøte til Sogn og Fjordane krins 4. – 6. april i Fjærland.

15 delegatar og mange observatører deltok på eit flott arrangert årsmøte både fagleg og sosialt.

Årsmøte sende også ut 4 resolusjonar til lokalmedia, stortingsbenken frå Sogn og Fjordane, alle ordførarane i fylket og K&F.

Stor takk til heile krinsstyret som tok gjenvæl med eit smil!

Kretsårsmøtet i Sunnmøre og Romsdal krets

AV ELDBJØRG GUNNARSON

Vart halde på Fjellstova, Ørskogfjellet laurdag 5.4.2014. 19 representantar frå 8 lag og kretsstyret deltok, og eg hadde glede av å vera gjest på vegne av Sentralstyret. Kretsen har berre hatt eit styremøte på grunn av kostnadane (ca. 4.000,- pr. møte), men har elles fungert bra via e-post. Årsmeldinga viser ein imponerende aktivitet overalt til beste for nærmiljøet, og stort engasjement for ulikt internasjonalt arbeid, både til K&Fs eige prosjekt i Cowa, fjernadopsjon, og andre tiltak. Kretsen vedtok å senda vidare eit framlegg om at K&F burde oppretta ei eiga utmerking for "lang og tru teneste". Medlemsverving vart diskutert, eit godt tips var å oppfordra kvinnene til å prioritera seg sjølv ein kveld innimellom, ikkje berre delta i alt mogeleg for borna sine. Ingrid Sandøy orienterte om KFB, med særleg vekt på "Nettvett". Aktivitet dette året, "Se meg", mot mobbing og trakassering både mot store og små, vart diskutert, og ikkje minst neste års jubileum og strikkedugnaden. Styret vart attvald med få endringar. Styreleiar Oddlaug Hovdenak sende etterpå innlegg til Romsdals Budstikke og Sunnmørsposten, som begge tok det inn med overskriftene "Styrk familien sin posisjon!", og "Kvinner mot mobbing". Til slutt presenterte eg ei orientering om K&F, fakta og utfordringar framover, utarbeidd av Sentralstyret. Fekk og oppfordra til aktiv innsats mot Landsmøtet, både med framlegg og representasjon.

Takk for inbyding, og for hyggeleg opphald hjå leiaren i Molde K&F. Fekk og ei fin heimreis med Hurtigruten.

Kretsårsmøte Sunnmøre og Romsdal Oddlaug Hovdenak og Aase Tøndelag.

Kretsårsmøte Sunnmøre og Romsdal, Gjertrud Vik.

Kretsårsmøte Sunnmøre og Romsdal, Ingrid Sandøy.

Det var fantastiske, inspirerende og ekte K&F medlemmer fra: Geilo, Nesbyen, Flå, Enger og Eggedal. Til sammen 16 personer var tilstede.

Kretsens årsmelding for 2013 var innholdsrik. Lagene hadde vært «i full sving», med aktiviteter gjennom hele året. Årsmelding og regnskap ble godkjent. Alle lag er medlem av ACWW og KFB.

Jeg brukte min taletid til å fortelle om vårt forbund. I dag og i morgen: Landsmøtet 2014 og forbundets 100 års jubileumsfeiring i 2015. Beredskap ble også et samtaleemne.

Bente Kaugerud, Eggedal K&F ble valgt til kretskontakt/sekretær.

Før middag, kaffe og kaker var vi på omvisning i Geilo Kulturkirke. Det var en flott opplevelse.

Til slutt vil jeg ønske Øvre Buskerud krets, lykke til med godt arbeid i lagene.

Kretsårsmøte Vestfold

Årsmøte som samlet mange av kretsens tillitsvalgte. Forbundsleder deltok. God stemning, positivt engasjement og mye aktivitet i lagene. Lagene inviterer hverandre til møter og arrangementer.

Kretsårsmøte Østfold og Oppland

Begge disse kretsene hadde spørsmålet om nedleggelse på sakslisten. Forbundsleder deltok begge steder. God aktivitet i lagene, men vansker med å få noen til å ta verv. Etter diskusjon så endte avstemningen med at kretsene skulle bestå og begge kretser fikk valgt arbeidsstyre.

Kretsårsmøte Akershus

Fortsatt en del lag som ikke møter. Men engasjement og god stemning blant de som deltok. Forbundsleder deltok. Årsmøtet vedtok å sende saker til landsmøtet og at kretsen skulle støtte lagenes deltagelse på nettopp landsmøtet.

Kretsårsmøte Rogaland

Årsmøte over en helg. Forbundsleder deltok. Mange og engasjerte deltagere. Ett lag melder om stadig økende medlemstall. Årsmøtet ble enige om å tilby seg å være vertskap for Se meg hør meg seminar til høsten. Skal fortsette å jobbe med å synliggjøre forbundet og sakene i media.

Årsmøte i Øvre Buskerud krets

AV LIV HOLST, SENTRALSTYREMEDLEM

Lørdag 3.mai 2014 ble årsmøte holdt på Ro Hotell, Geilo. Geilo K&F's leder Gunhild Lien, ønsket velkommen. Jeg var invitert til årsmøtet, og vil med dette takke for at jeg fikk komme.

VI BEKLAGER AT DET I KVINNER & FAMILIE 1/2014 I ARTIKKELEN OM OVERREKKESEN AV SKOLEMATKAMPANJEN FREMKOM FEIL NAVN I BILDETEKSTEN. RIKTIG NAVN SKAL VÆRE LIV HOLST OG IKKE ANNE ENGER.

Sommeravslutning for lagene på Hadeland 15. mai

AV WENCHE ROLSTAD

Tradisjonen tro holdt de 3 lagene på Hadeland, Jevnaker, Grindvoll og Lunner og Vestre Gran felles sommeravslutning. Dette året var Vestre Gran vertskap og vi var hos Laila Støen. 14 medlemmer hadde anledning til å møte denne gangen. Vi koste oss med både prat og med overraskende underholdning.

Lagleder i Vestre Gran K&F, Liv Støen, ønsket velkommen før vi sang «Kom mai du skjønne milde».

Marit Helmen som, fordi det var grunnlovsjubileum, hadde pyntet seg med hadelandsbusserull og hadelandssmykker, leste «Hadelandssangen» som er skrevet av Nils Greftegreff.

Grete Hagen leste ei skillingssang, «Øvelse gjør mester», som Arild Gunnerød hadde nedtegnet. Dette vakte en del latter, og praten gikk lystig.

Laila Støen overrasket oss så med å hente frem gitaren og synge to sanger. Den første var en ukjent sang av Alf Prøysen som het «Kyss meg sakte» og den andre var en vise hun hadde skrevet selv «Vårsang i januar». To flotte viser.

Akkurat i år ble datoen på sommeravslutningen den 15. mai, FN's internasjonale familiedag. I år er det 20-års jubileum for FN's familiedag. En dag som FN erklærte mye på bakgrunn av norsk innsats. I sitt budskap til årets markering sier FN's generalsekretær at familiens stilling er viktig for at mål for utvikling og vekst skal nås. Wenche Rolstad fortalte om opprinnelsen til denne dagen og at dagen har et eget emblem, det er et tak over og hjerte inni. Forbundsleders pressemelding ble deretter nevnt og sendt rundt så alle kunne lese den.

Uten mat og drikke duger helten som sagt ikke, så det var tid for nydelig gryterett med salat og brytebrød til.

Liv Støen leste et eventyr av Gerd Nyland, en dame fra Gran som skriver mye og på Hadelandsdialekt.

Stykket omhandlet både huldre og skrømt og skulle visstnok ha hendt inne på Nysætra på Lygna.

Åresalg (loddsalg) hører også til på slike treff, og det ble solgt mye, og mange vant.

Det hele ble avsluttet med kaffe og hjemmebakke kaker for vi ønsker hverandre god sommer og vel hjem.

Fra sommeravslutningen for lagene på Hadeland.

K&F med bidrag i NRK TV

Siste uke i august - dag ikke kjent - så sendes et program i serien "Alt var så mye bedre før". Der deltar medlemmer fra forbundet og vi har bidratt med klipp også. Så følg med på NRK 1.

Cultura Bank

Norges Kvinne- og familieforbund har mottatt 39 446 kroner til prosjektet "De glemte kvinnene på Sri Lanka". Pengene er gitt av Cultura Bank.

Med pengene på en støttekonto gjør pengene dine nytte på to måter; du støtter en organisasjon samtidig som du støtter Cultura Banks låneprosjekter. Banken gir et årlig bidrag på 1,5 % av innestående på kontoen til organisasjonen du velger å støtte, og mens pengene dine står i banken blir de lånt ut til samfunnsnyttige prosjekter.

Du kan velge å støtte Redd Barna, Framtiden i våre hender, Norges Kvinne- og Familieforbund, Regnskogfondet, WWF-Norge eller Naturvernforbundet. I løpet av 2014 vil det også bli mulig å åpne støttekonto til skribent- og yringsfrihetsorganisasjonen Norsk P.E.N.

I 2013 ble det utdelt over 260 000 kr.

På bildet ser du (fra venstre) Ina Toften fra WWF-Norge, Sidsel Fonn fra Redd Barna, Dag Hareide fra Regnskogfondet, Lars Haltbrekken fra Naturvernforbundet, Arild Hermstad fra Framtiden i våre hender, Elisabeth Rusdal fra Norges Kvinne- og Familieforbund og Lars Hektoen fra Cultura Bank.

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Av: Anne-Sophie W. Bondeson, Beredskapsutvalget

HAR DU "GÅTT FRA VETTET"? NEI?

Da er du ikke en av de mange som ikke bruker:

TURVETT

- drar på tur uten niste + drikke og ekstra tøy
- pakker bilen med løse ting foran ved frontruten og bak baksetene
- lesser bilen så den blir vanskelig å kjøre
- ikke sier i fra hvor du reiser/går
- går med sandaler og bare legger deg der det er mye flått og hoggorm
- drikker vann fra bekker uten å sjekke vannkvaliteten

BÅTVETT

- lar være å bruke rednings- eller flytevest
- kjører fortere enn tilrådelig/tillatt
- har for mange personer ombord
- drar på tur uansett vær

BORTREISEVETT

- skriver på facebook og andre sosiale medier at nå er vi bortreist og huset står tomt, bare kom alle tyver
- ikke stopper aviser og post eller lar andre fjerne dem fra postkassen
- oppbevarer bankkort og kode i samme portemone eller veske
- ikke tar med telefonnummer til banken din for å kunne sperre kort
- tar med mye kontanter
- bruker mobilen i alle land uten å sjekke priser

BRUK VETTET- GOD SOMMER!

FÅR VI MAT NOK I EN KRISESITUASJON?

I disse dager sår mange bønder korn og for, poteter og grønnsaker settes, men Norge har bare 37 % dekning av matkorn, og vi importerer mye mat. Dette er sårbart av ulike grunner, i mange situasjoner: Verden kan snart slippe opp for kunstgjødsel da

den produseres mest i Brasil, hvor blant annet regnskogsarealer blir brukt til produksjonen. Matproduksjonen i land vi importerer varer fra, og i Norge, kan bli redusert på grunn av flom og ras. Storm og uvær kan hindre transporten som vesentlig foregår med tungtransport. Matvarelageret i butikkene er stort sett det som står i butikken! Det varer i ca. to dager. Folk har lett for å hamstre når det anes en mangel på et produkt.

Kommunen har ikke reservelager! HJELP DEG SELV!

Hva kan du/vi alle gjøre?

- HA EGENBEREDSKAP: Eget matlager av tørr mat, hermetikk og drikke.
- Rent vann i dunker er livsnødvendig, og vann trengs til matlaging.
- SE, SMAK OG LUKT PÅ MATEN, ikke kast mat fordi den har gått ut på dato. Vi kaster flere tonn med brukbar mat.
- Ikke kjøpe mer mat enn vi trenger - det er miljøvennlig, gir god livskvalitet og bedre privat økonomi.
- Spise variert mat, mye fisk og mindre kjøtt, som krever stor produksjon av for til dyrene og til dyrkningsarealer.
- Øke kunnskapen om mat, BRUKE OPPSLAGSVÆRK OG INTERNETT OG SNAKK MED FOLK I ELDRE GENERASJONER. Det gir oss bedre innsikt i mat og matkultur.
- Bruke mer norske tradisjonsretter- lære av vår og andres kulturmat.
- Bake/kjøpe brød og kaker med grovt mel.
- Kjøpe kortreist mat, støtte lokale matprodusenter.
- Være gode foreldre/besteforeldre og gi barn og unge sunn, variert og passe mye mat.
- Skifte ut smågodt og potetgull med popkorn (helst uten fett).
- Dyrke grønnsaker, frukt og bær i hagen eller krukke og kasser på terrassen.
- Høste av NATUREN: plukke bær, sopp og andre nyttevekster som nesle, karve og løvetann (om våren).

Hvis vi prøver å følge disse enkle reglene, vil vi styrke vår egen og landets matvareberedskap, og økonomi, bidra til et bedre miljø og få et sunnere liv og bedre livskvalitet.

Ha egenberedskap = noe i reserve hvis noe skulle skje!

TA GJERNE KONTAKT MED OSS!

Hilsen K&F's BEREDSKAPSUTVALG

STORT ENGASJEMENT OG INNSATS AV K&F PÅ KFB'S ÅRSMØTE

Det var mange K&F medlemmer til stede da Kvinners Frivillige Beredskap holdt sitt årsmøte i Oslo den 30.03.14. Forbundsleder stilte også i år opp, og mange fylkesledere er K&F-medlemmer. Leder av KFB, Anne-Lise Johnsen, (K&F) gjennomførte årsmøtet, med vanlige årsmøtesaker. Effektivt, humoristisk og godt.

Da valgkomiteens leder fikk sykdomsforfall, framlå Bjarnhild Hodneland og Eva Arntsen valgkomiteens innstilling. Vår sittende nestleder, Målfrid Kvarteig, som har gjort en stor innsats i hovedstyret og fylkeskomiteene i mange tiår, var på valg.

Til ny nesteleder ble Geirhild valgt. Det er ikke alle organisasjoner som sender inn forslag til kandidater til vervene, så selv om det ikke har vært ønskelig, har to av hovedstyrets medlemmer hatt oppgaver i valgkomiteen, men dette ble nå rettet opp. K&F kandidater: gjenvalg av Bjarnhild Hodneland med personlig varamann Liv Holst ble enstemmig godkjent. Forbundsleder Elisabeth Rusdal fremmet forslag om at Bjarnhild ble leder av valgkomiteen, og Målfrid Kvarteig medlem i komiteen. De ble enstemmig valgt.

Etter årsmøtet ble det holdt et givende

møte med fylkeskontaktene og assistentene. Det ble først vist forslag til gjennomføring av ulike tiltak i fylkene og kommunene, og debattert hvordan en kan engasjere folk i beredskapsarbeide, få omtale i avisene - slik for eksempel Wenche Rolstad fra Oppland og Grete Nordbæk fra Hedmark, får til i sine lokalaviser.

Hele K&F's Beredskapsutvalg var til stede og gjorde avtaler for aktiviteter utover.

Anne-Sophie W. Bondeson
K&F's representant i hovedstyret i KFB

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud !

- ___ Handlenett, sort m/hvitt trykk før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ Nett i bomull m/skulderhank, lite, sort m/hvitt trykk **kr. 40,-**
- ___ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str. L, XL, XXL **Før kr. 130,- nå kr. 60,-**
- ___ Aktivitetskalender før **kr. 100,-** pr. stk. nå **kr. 25,-**
- ___ Melodibok før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ K&Fs skrivebok m/linjer nå **kr. 40,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Sentrimento telysestake (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 250,-**
- ___ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 350,-**
- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, XL, XXL **kr. 130,-**
- ___ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- ___ Smykkenål i sølv **kr. 395,-**
- ___ K&F-pin **kr. 15,-**
- ___ Bordfane m/farget emblem **kr. 90,-** Stativ til bordfane **kr. 100,-**
- ___ Lagledernål **kr. 190,-**
- ___ Liten ledlykt med nøkkelring **kr. 35,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- ___ Prinsippprogrammet
- ___ Vi forbereder oss til Landsmøte
- ___ Bruk av K&Fs hjemmesider er under arbeid

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- ___ Møteplakat, A4, 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- ___ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- ___ Diktsamling, Hold drømmen levende, Helene Freilem Klingberg **kr. 150,-**
- ___ Bok, Gøy på landet, Anne Enger **kr. 95,-**
- ___ Bok, M. Bolstad: "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" **kr. 80,-**
- ___ Vedtekter **kr. 25,-**
- ___ Prinsippprogram inkl. studieplan **kr. 100,-**
- ___ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- ___ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- ___ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- ___ Abonnement på Sentral- og Landsmøteprotokoller (pr. år) **kr. 275,-**
- ___ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**

Informasjonsmateriell

- ___ Tidligere numre av medlemsbladet: **Gratis**
- ___ Folder: "Hvordan kan du støtte arbeidet for en bedre familiepolitikk..." **Gratis**
- ___ Folder "Sammen framover - mer enn meg og mitt: **Gratis** (Kortversjon av Prinsippprogrammet)
- ___ Innmeldingsskjemaer, **Gratis**

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Navn/lag:

.....

Adresse:

.....

Postnr./-sted:

.....

Vi ber om å motta materialet innen:.....

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12
0161 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

Faks: 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Liten led-lykt

med nøkkelring.

Pris kr.: 35,- kroner. Porto kommer i tillegg.

Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer s om vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, XL og XXL. **Kr. 130,-**

**Kun
kr. 50,-**

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
Vi har rikelig av disse på lager.

Sentimento telysestake

med K&Fs logo, 62 mm 135 mm. **Kr. 250,-**

Sans Vase med K&Fs logo

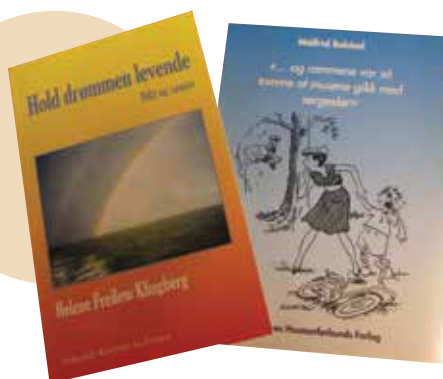
135 mm. **Kr. 350,-**

**Kun
kr. 40,-**

Skrivebok

Skrivebok/kladdebok i A5 format med linjer, praktisk til bruk på lags-, kretsmøter og lignende. **Kun kr. 40,- pr. stk.**

Diktsamlingen "Hold drømmen levende" til **kr 150,-**

"... og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" til **kr 80,-**

Liste over K&Fs tillitskvinner

SENTRALSTYRET

FORBUNDSLEDER

Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 91 32 81 64 (m)

NESTLEDER

Sonja Kjølraug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 97 51 59 71 (m)

MEDLEM

Eldbjørg Gunnarson
Morviklien 23., 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)

MEDLEM

Anne Enger
Fjellveien 70, 3518 Hønefoss
E-post: a-enger2@online.no
Tlf: 91 17 92 87 (p)

MEDLEM

Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
E-post: olaug.t.pedersen@lyse.net
Tlf: 91 38 21 24 m

MEDLEM

Liv Holst
Kirkeveien 56C, 1395 Hvalstad
E-post: livholst@online.no
Tlf: 66 84 66 10 (p) 95 77 54 34 (m)

MEDLEM

Else Angeltveit
Lille Heimdal, 4760 Birkeland
E-post: else.angeltveit@online.no
Tlf: 37 27 86 88 (priv)

1. VARAMEDLEM

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
E-post: wrwenche@gmail.com
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)

2. VARAMEDLEM

Wenche Hoel
Havnepromenaden 46, 9405 Harstad
E-post: we.hoel@gmail.com
Tlf: 91 16 34 49 (m)

KRETSLEDERE

AKERSHUS

Solvor Larsen
Sloratoppen 154, 1405 Langhus

E-post: so.larsen@online.no
Tlf: 64 86 64 74 (p) 97 09 91 04 (m)

AUST-AGDER

Postmottak
Esther Haugland
Oggevatn, 4730 Vatnestrøm
E-post: harr-h@online.no
Tlf: 48 14 01 23

BERGEN/MIDTHORDLAND

Postkontakt Solveig Thomassen
Lyshovden 52,
5148 Fyllingsdalen
e-post: sthomas@online.no
Tlf.: 55 15 06 00/92 61 36 13

FINNMARK

Postkontakt Hedvig Hansen
Postboks 142, 9770 Mehamn
E-post: hedvig.hansen@politiet.no
Tlf: 95 18 35 28 (m)

HEDMARK

Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
E-post: anli-bry@online.no
Tlf: 62 41 70 53 (p)

HORDALAND

Sigrunn Strøm
PB. 6, 5318 Strusshamn
E-post: sigrunn.strom@gmail.com
Tlf: 56 14 24 95/95 94 32 13

HÅLOGALAND

Trine Engmark
Ildstad, 8050 Tverlandet
tlf.: 94367107
e-post: trineengmark 13@gamil.com

NORDMØRE

Anne-Lise Johnsen
6494 Vevang
E-post: kirkeverge@eidemenighet.no
Tlf: 71 29 81 56 (p) 71 29 61 84 (a)
41 24 86 64 (m)

NORD-TRØNDELAG

Anne M. Eggestøl
Elvalandet, 7810 Namsos
E-post: anne.eggestol@ntebb.no
Tlf.: 91 69 39 20

OPPLAND

Elin Bolette Hansebråten,
Fjellheimv. 30, 2890 Etnedal

OSLO

Liv Aasa Holm,
Sørkedalsveien 210,
0754 OSLO
E-post: livaaasaholm@gmail.com
TLF: 95 16 35 24

ROGALAND

Ingebjørg Rasmussen
Anton Brøggergate 15, 4041 Hafsfjord
E-post: ira-1@broadpark.no
Tlf: 51 55 62 51 (p) 98 82 40 18 (m)

SOGN OG FJORDANE

Aina Alfredsen Førde
Ytrehus, 6723 Svelgen
E-post: ain-f@online.no
Tlf: 47 33 75 65 (m)

SUNNMØRE OG ROMSDAL

Oddlaug Hovdenak
Hovdenakken, 6456 Skåla
E-post: oddlaug.hovdenak@mr fylke.no
Tlf: 95 12 47 53 (p)

SØR-TRØNDELAG

Randi H. Hindseth,
Utigard, Hindseth,
7340 Oppdal,
E-post: randi@hindseth.no
Tlf: 99 74 35 19

VEST-AGDER

Eva Ousbey
Neseveien 38, 4514 Mandal
E-post: ousbey@online.no
Tlf: 38 26 58 00

VESTFOLD

Unni Mortensen
Belesvei 30
3152 Tolvsrød
E-postkontakt:
Eva Sæther, eva-sa@online.no
Tlf: 33 32 82 79

ØSTFOLD

Tone T. Holene
Bjørkveien 18,
1816 Skiptvet,
E-post: tone.holene@gmail.com,
Tlf: 97 69 24 39.

ØVRE BUSKERUD

Bente Kaugerud
Skogly, 3359 Eggedal
E-post: bkkaug@online.no
Tlf: 32 71 47 84 (p) 41 43 01 20 (m)

KONTROLLKOMITÉEN

LEDER

Kristin Hansen
Tlf: 90564730
Munkerudåsen 22 E
1165 Oslo

VALGKOMITÉEN

LEDER

Anna Solberg,
Tlf: 64 94 30 66
Kajaveien 32, 1430 Ås
e-post: karlanna@online.no

PRINSIPPROGRAMKOMITÉEN

LEDER

Eldbjørg Gunnarson
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)
Morviklien 23, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no

INTERNASJONALT UTVALG

LEDER

Kristin Hansen
Tlf: 90564730
Munkerudåsen 22 E 1165 Oslo
E-post: krihan6@online.no

Flyttet siden sist? Husk å sende oss din nye adresse.

PROSJEKTLEDER

Anne Marit Hovstad
Tlf: 37 04 14 48 (p) 95 8 7 79 09 (m)
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
E-post: annemarit@hovstad.com

NORDENS KVINNEFORBUND

2. REPRESENTANT

Sonja Kjørlaug
Tlf: 97 51 59 71 (m)
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

ACWW REPRESENTANT

Elisabeth Rusdal
Tlf: 91 32 81 64 (m)
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

BEREDSKAPSUTVALGET

LEDER

Anne-Sophie W. Bondeson
Tlf: 95 89 87 11 (m)
Grindveien 4, 1640 Råde
E-post: bondeson@yahoo.no

STUDIEFORBUNDET NÆRING- OG SAMFUNN

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
Tlf: 22 05 48 30
Epost: post@naeringogsamfunn.no

SEKRETARIATET

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12, 0157 Oslo
Tlf: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99
E-post: post@kvinnerogfamilie.no
www.kvinnerogfamilie.no

KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP

Skippergata 17, 4. etg., Postboks 796
Sentrum, 0106 Oslo
Tlf: 22 47 82 60/23 09 34 58
E-post:

FOKUS

Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
Tlf: 23 01 03 00
E-post: fokus@fokuskvinner.no

**ABONNER PÅ
MEDLEMSBLADET
3 UTGAVER
I 2014**

Kun
kr 150.-

K&FS MEDLEMSFORDELER

RICA-HOTELS

Samarbeidsavtalen kan gir rabatterte priser på arrangementer og overnattinger. Døgnprisen og rabatten varierer, be om et godt tilbud. Ved bestilling må egen kode benyttes, som medlemmer får ved å kontakte sekretariatet eller sitt lokallag.

CODAN FORSIKRING

Avtalen gir rett til forsikring på gunstige vilkår. Medlemmer og ansatte får 5 % på ordinære priser på alle private forsikringsprodukter. Med tre produkter, hvorav ett hovedprodukt, får man totalkunderabatt på 10 %. Samlet vil man kunne få inntil 15 % rabatt per i dag.

JURIDISK BISTAND

Samarbeidsavtalen med Langseth Advokatfirma DA gir K&Fs medlemmer en gratis første henvendelse, begrenset opptil 20 minutter, via telefon, e-post eller møte. Deretter gis 15 % rabatt på fast timepris.

MØLLERS OMEGA 3

Til rabattert pris.

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Gunstig tilbud hos Codan forsikring
- Rabatt ved overnatting på Rica hotell
- Medlemsbladet & Familie 3 ganger i året
- Medlemstilbud på abonnement av Møllers Omega 3
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. Gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig! Våre arbeidsområder er:

- Kvinners helse
- Mat og helse
- Et varmere samfunn
- Flerkulturelt arbeid i Norge

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekstmiljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: **Kvinnepolitikk • Familiepolitikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid**

Klipp ut

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

E-POST:

**INNMELDINGEN
SENDES:**

Norges Kvinne- og
familieforbund
Stortingsgaten 12,
0157 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99